

Masš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

9. leto / številka 22

V Celovcu, dne 30. maja 1957

Cena 1.50 šilinga

Celota

Ze dve leti pišemo članek za člankom o členu 7 državne pogodbe. Naši očetje so dejali, da je samo v mlinu treba stvar povedati dvakrat, v politiki pa je tako, da je nekatere stvari treba povedati deset in večkrat, posebno tedaj, kadar gre za stvari, ki jih odločujoči in vladajoči le neradi slišijo.

S podpisom državne pogodbe dne 15. maja 1955 je državna vlada prevzela vse iz nje izhajajoče pravice in vse dolžnosti, da izvede državno pogodbo v vseh delih, tako v tistih, ki dajejo pravice, kakor tudi v tistih, ki nalagajo dolžnosti. Člen 7 ji nalaga dolžnosti.

Razume se, da smo se vsi Slovenci razveselili ustanovitve slovenske gimnazije, o kateri pričakujemo, da bo taka, kakor smo jo predlagali, da bo dala mladini zares močno življenjsko opremo na pot. Napačno pa bi bilo, če bi ta ali oni mislili, da je s tem korakom ves člen 7 izpolnjen. Ta člen govori tudi o šolski nadzorni oblasti, ta člen govori jasno o upravnem in sodnem jeziku, ta člen govori o dvojezičnih napisih, ta člen jasno odreja, kar je bilo določeno že v sentžermenski pogodbi iz l. 1920: enakopravnost na kulturnem in gospodarskem polju.

Vse to so le deli ene celote! Življenje naroda ne obstoji iz ene srednje šole. Življenje naroda ne obstoja le iz gospodarskih vrednot, kot so gospodarske šole, gospodarske subvencije, življenje naroda obstoja iz polne enakopravnosti, posebno tam, kjer se na istem prostoru stikata dva naroda in živita skupaj. Ni enakopravnosti, kjer enega izrinejo celo iz javne cerkve, ker bajé ni denarja, da bi to cerkev popravili, kakor so dejansko popravili sto cerkva po drugi svetovni vojni. Ni enakopravnosti tam, kjer so javna sredstva na razpolago za izobraževanje kmečke mladine in sicer nemške, slovenska mladina pa naj si sama zbira zrnca za svoj obstoj na lastne stroške.

Slovenska beseda in slovenska pesem sta vsaj toliko koroški kakor nemška beseda in nemška pesem in vendar za slovensko besedo in slovensko pesem v deželi ni niti groša javne podpore, čeprav dežela in občine trošijo velike vsote za kulturne podpore.

Dvojezičen napis razburja tako zelo, da gotovi gospodje niti spati ne morejo, ne le ob dejstvu, da se je tu ali tam v deželi pojavil slovenski napis poleg nemškega, marveč že ob misli, da državna pogodba predpisuje tudi na tem polju enakopravnost obeh.

Te dni se vrše po Celovcu razburjene debate o novi gimnaziji za slovensko manjšino. Kot poročamo na drugem mestu, si gotovo nemško časopisje z veliko vnemo — ki bi bila kje drugje bolj umestna, — prizadeva, da prikaže to gimnazijo kot nevarnost, kot bombo, ne da bi moglo pri tem točno povedati, koga ogroža in zakaj. Se razume, da nekateri prenapeteži že razglašajo pošiljanje otrok v to gimnazijo kot izdajstvo. Toda, hvala Bogu, niso vsi, ki tako mislijo. Iz ust razsodnih nemških sodeželanov, ki so obenem izkušeni vzgojni strokovnjaki, je slišati mnenje, da se naj smatrajo za srečne tisti starši, ki morejo svoje otroke poslati v to gimnazijo, v kateri se bodo temeljito priučili dveh jezikov, ki sta obenem uradna jezika v deželi, in da se bodo tako najboljše pripravili za življenje v pristnem avstrijskem in evropskem duhu.

Ohranimo trezno razsodnost, ohranimo zavest, da smo tudi Slovenci enakopravni državljani! Zavedajmo se pa, da se je za to enakopravnost treba boriti na področjih, kjer je doslej še ni. To je bistvo prave demokracije. Jasno je, da nam ne bo nihče vsega na krožniku ponujal, pač pa moramo tudi mi storiti svojo dolžnost in naše pravice uveljavljati.

Prvi odmevi na ustanovitev slov. gimnazije v Celovcu so na splošno zelo razveseljivi. Med starši, ki imajo za gimnazijo gojne otroke, je zanimanje zelo živahno in

Prijave za slovensko gimnazijo

Izvedeli smo:

Deželni šolski svet je razpisal sprejemne izpite za 1., 2. in 3. razred slovenske gimnazije in sicer se bodo vršili v ponedeljek, dne 8. julija 1957. Izpiti se bodo začeli ob 8. uri zjutraj.

Prijave morete poslati na naslednji naslov:

Vodstvo slovenske gimnazije,
Celovec — Klagenfurt
Lerchenfeldgasse 22
(Geb. d. Bundesrealschule)

Zopet vladna kriza v Franciji

Po skoraj tritedenskem umiranju je Molletova vlada v Franciji res umrla. Zaradi nezaupnice v parlamentu v zvezi z novim davčnim zakonom je Mollet podal ostavko svojega celotnega kabineta, ki je vladal celih petnajst mesecev. Je to že 24. francoska vlada po koncu vojne in je njena službena doba najdaljša izmed vseh dosedanjih.

Topot je francoska desnica zrušila Molletovo zmerno socialistično vlado. Po eni strani francoske desničarske stranke, ki se opirajo na visokodoneča gesla o francoski „slavi“ in „časti“ ter zahtevajo od sleherne vlade „odločno“ politiko v prekomorskih posestih, kjer se kolonije ena za drugo upirajo svojim evropskim gospodarjem. Najprej se je Francija v Indokini bojevala tako dolgo, dokler je šlo — do zadnjega tujskega legionarja in dokler je bila Amerika voljna kriti stroške vojskovanja s svojo „gospodarsko pomočjo“.

Približno podoben položaj vlada sedaj v Alžiru. Tudi tam že leta besni krvav upor Arabcev proti Francozom. Mollet je z vpolklicom novih rezervistov v toliko izboljšal vojaški položaj Francije v Alžiru, da zaenkrat ne grozi nevarnost bližnjega pomena. Toda nadaljevanje vojaških operacij žre velike vsote denarja. In vprav desničar-

ske stranke, od katerih podpore je bila Molletova vlada odvisna v parlamentu, niso hotele ničesar slišati o pogajanjih z uporniki. Sedaj pa, ko jim je Mollet predložil račun vojne v Alžiru v obliki povišanja davkov, ki bi predvsem zadeli imovite sloje, to je industrijo, trgovino in obrt, pa so ga oni sami zrušili. Kdo bo za Molletom prevzel vladno krmilo, je za sedaj težko reči. Manj težko je pa napovedati politiko nove francoske vlade. Tudi ako ne bo na nje čelu Mollet, bo pa bržkone morala voditi — Molletovo politiko, dokler Francozom ne postane jasno, da so gotove postojanke prej ali slej izgubljene.

Za prve dni junija je bil napovedan obisk francoskega državnega predsednika Cotyja v Washingtonu. Spremljal bi ga naj zunanji in finančni minister. Slednji zato, ker želi Francija najeti v Ameriki večje posojilo, s katerim bo uravnovesila svoj deficitni proračun.

Se razume, da predsednik ne more zapustiti države v času vladne krize in da prav tako finančni minister, ki je pravzaprav že odstopil in vrši samo tekoče posle do nastopa nove vlade, ne more zaključiti pogajanj za dolgoročno posojilo. Zato pravijo zadnje vesti iz Pariza, da bo Cotyjevo potovanje v Ameriko najbrž odgodeno.

Protiameriški izgredi na Formozi

Na otoku Formozi, kjer stoluje nacionalistična vlada generalisima Čangkajška, po tem ko so jo kitajski komunisti pregnali s celine, so minuli teden izbruhnili hudi nemiri. Množice v prestolnici Taipeh so napadle poslopje ameriškega poslanštva, sežgale ameriško zastavo in razbile vso opravo v prostorih poslanštva. Osobje poslanštva se je zadnji trenutek umaknilo pred besnečimi množicami v klet in se tam zabarikadiralo. Kitajska policija je mirno gledala demonstrante in ni mignila z mezinem.

Demonstracije so izbruhnile kot protest proti sodbi nekega ameriškega vojaškega sodišča. To je oprostito narednika Reynoldsa obtožbe umora. Reynolds je namreč zasačil nekega Kitajca, ki je opazoval narednikovo ženo pri kopanju. Videč Kitajca, kako kuka

pričakovati je dobro zasedene razrede. Podobno, kot na naših gospodinjstkih in gospodarskih šolah, kjer se številno gojencev večja iz leta v leto, smo prepričani, da se bo tudi pri gimnaziji poodčitila požrtvovalnost slovenskih staršev, da dajo svojim otrokom najboljšo vzgojo za na pot v težko življenje.

Z ustanovitvijo slovenske gimnazije je bila uresničena ena izmed določb člena 7. Je to brez dvoma pozitiven korak, ki ga pa moramo vrednotiti le z ozirom na celotni kompleks manjšinskih določb državne pogodbe. Te pa še zdaleka niso uveljavljene. Toda ta prvi korak nas navdaja z zaupanjem in zavedajmo se, da bo celota uresničena le, ako bomo tudi mi vse storili, kar je v naši moči, in bomo svoje pravice trezno, a odločno terjali. Brez truda ni uspeha!

skozi špranjo v kopalnico, je razsrjeni narednik potegnil revolver in na mestu ustrelil radovednega Kitajca.

Sodišča ga je oprostilo, ker se je zagovarjal s samoobrambo. Sodišče, sestavljeno iz ameriških častnikov in podčastnikov, mu je verjelo.

Zena usmrčenega Kitajca je po razsodbi nastopila gladovno stavko pred poslopjem ameriškega poslanštva. Prebivalstvo Formoze je prek radia in časopisja zvedelo o zadevi in je potegnilo z vdovo. Ta primer, sam po sebi nepolitičen dogodek, je povzročil izbruh že dalj časa pod žerjavico tlečega sovraštva proti Ameriki, od katere vojaške in politične podpore pravzaprav živi Formoza. Brez varstva ameriške tihomorske mornarice bi jo bili že davno osvojili komunisti. Pa kljub temu Formožani svojih zaščitnikov ne marajo.

Angleži imajo „snažno“ vodikovo bombo

Japonski vremenoslovci so te dni potrdili, da njihovi zelo občutljivi aparati v zadnjem času niso registrirali znatnejših količin atomskega „pepela“. S tem so potrdili vesti britanskih znanstvenikov, da nedavno preizkušena prva britanska vodikova bomba ne zapuša znatnejših odpadkov, ki bi bili nevarni za ljudi, živali in rastline.

Sporočilo japonskih vremenoslovcev, ki so doslej natančno izmerili vse nevarne radioaktivne „odpadke“ po atomskih poskusih, tako na ameriški, kot na sovjetski strani, je vzbudilo veliko zanimanje po vsem svetu. Po objavi, da je bil angleški poskus

— KRATKE VESTI —

FRANCOISE SAGAN, mlada francoska pisateljica, ki se je pred nekaj tedni nevarno ponesrečila z avtomobilom, bo najbrž izgubila šofersko izkaznico, je izjavila pariška policija. Pisateljico knjige „Nek gotov nasmeh“, bo najbrž minil smeh, ko se bo morala pred oblastmi zagovarjati zaradi prehitre vožnje. Oblasti pravijo, da to ni njen prvi prestop in so brzino ljubečo dvajsetletno deklico označile kot „javno nevarnost“.

PARTIZANI SO DOBIVALI MESEČNO PLAČO v znesku 246.000 dolarjev od zapadnih zaveznikov, je izjavil general Cadorna, poveljnik partizanov v Severni Italiji. Cadorna je bil zaslišan kot prič v procesu proti ubijalcem Mussolinija, ki se morajo zagovarjati zaradi prisvojitve takozvane „zaklada iz Donga“, o katerem smo že pred kratkim poročali v našem listu.

FRANCOSKI UČENJAKI so iznašli serum (cepivo), s katerim je moč izpremeniti črno kožo v belo. Ta vest je zbudila veliko razburjenje v Južni Afriki, kjer je na vladi nacionalistična stranka, ki je — podobno kot Hitler — prepričana o nadvrednosti bele rase nad črno in hoče izvesti strogo ločitev med belim in črnim prebivalstvom v tej državi. Nek poslanec, ki tej politiki nasprotuje, je v parlamentu postavil vprašanje vladi, ali se zaveda, kako nesmiselna bi bila njena politika ločitve belcev od črncev v primeru, da bi črnici utihotali v Južno Afriko ta serum in spremenili barvo svoje kože! Predsednik je govornika izključil iz sejne dvorane. — Zaenkrat so južnoafriški nacionalisti še brez skrbi, ker so Francozi učinkovitost svojega seruma preizkusili samo na racah, a nameravajo izvesti poskuse tudi na ljudeh.

POLITIČNI AZIL je Jugoslavija priznala albanskemu ministru Pamajotu Plajaku, ki je pred kratkim zapustil svoje ministristvo v Tirani in se zatekel v Jugoslavijo. Izjavil je, da v Albaniji vlada (katere član je bil sam) zatira svobodo. Mož pa je toliko časa vztrajal na ministrskem stolčku, dokler je vlada zatirala svobodo drugih, a ko je prišel on sam na vrsto, je od svojih tovarišev po francosko vzel slovo in odšel v sosednjo Jugoslavijo.

SILOVITI NALIVI, ki so trajali 3 dni, so v Honkongu pozročili veliko škodo. Odpravili so cela naselja siromašnih koč, v katerih so bivali siromašni ljudje, povetini begunci iz komunistične Kitajske. Pri poplavih je doslej izgubilo življenje 18 oseb, a računajo, da jih je še nadaljnih 12 utonilo v vodah. Skupno je okrog 8000 ljudi brez strehe.

PRAVOČASNE PROŠNJE ZA KREDIT. Kreditna akcija ERP za nakup poljedelskih strojev in orodja, hladilnih naprav za večje skupnosti kakor tudi za vodovodne naprave teče le še do 30. junija tega leta. Kmetje, ki želijo to, da jih še vključijo v to kreditno akcijo, naj svoje prošnje čimprej vložijo pri pristojni kmečki zbornici. Ta ERP-posojila tečejo 5 let, dve leti sta prosti. Obresti znašajo za leto 1957 3½ %.

Z vodikovo bombo izvršen, so namreč po vsej Japonski izbruhnile silovite demonstracije proti atomskim poskusom sploh, prav posebno pa proti Angležem. Japonska vlada je celo napovedala, da bo od Anglije zahtevala povračilo škode, ki jo bodo povzročili radioaktivni odpadki poskusa na „Božičnih otokih“. Sedaj so seveda taki zahtevki postali brezpredmetni. V Washingtonu in v Moskvi je izjava japonskih vremenoslovcev zbudila veliko presenečenje, Angleži so pa ponosni na svoje znanstvenike. Morda počasi še iznajdejo bombo, ki ne bo uničevala, ampak gradila!

Politični teden

Po svetu . . .

Razorožitev: Ameriško-sovjetski sporazum na račun tretjih?

Prekinitev zasedanj razorožitvenega pododbora Združenih narodov v Londonu je nudila amerškemu delegatu Haroldu Stassenu priložnost, da je svoji vladi v Washingtonu poročal o poteku dosedanjih razgovorov glede razorožitve tako na področju „običajnih“ orožij, kot glede atomsko-vodikovih poskusov. V Washingtonu se je sestel ameriški vrhovni obrambni odbor (National Security Council) in sprejel nove predloge za razorožitev, ki jih je potem minuli ponedeljek Stassen odnesel nazaj v London. Točna vsebina sklepov vrhovnega ameriškega vojaškega gremija ni bila objavljena, vendar je po mnenju poučenih krogov njihova glavna vsebina naslednja: 1.) mednarodna kontrola z zraka gotovih, sporazumno določenih con naše Zemlje; 2.) omejitev oborožitve glede doslej „običajnih“ bojnih sredstev na omenjenih področjih; 3.) izjava držav, ki danes še ne posedujejo atomskih orožij, da se le-tim odpovedo. To bi praktično pomenilo „atomske monopol“ treh velesil: Združenih držav, Sovjetske zveze in Velike Britanije; in 4.) dogovorno ustavitve atomskih in vodikovih poskusov teh treh srečnih posestnic orožij, ki lahko človeštvu prinesejo največjo nesrečo.

Izgleda, da je Stassenu pri uspelo pridobiti predsednika Eisenhowerja za svoj načrt, da preizkusi vse morebitne predloge za sklep sporazuma o razorožitvi. O Eisenhowerju je znano, da bi iz zmagovitega generala največje dosedanje svetovne vojne rad postal „general miru“. Po drugi strani pa si tudi Sovjetska zveza zaenkrat želi daljšo dobo miru, predvsem zato, da reši nekatere svoje pereče notranje probleme, ki jih je razgalila pred nekaj tedni izvršena globoka upravno-gospodarska reforma. Med temi je v prvi vrsti zaostajajoča proizvodnja v poljedelstvu. Le tako je moč razumeti Hruščeva, ki je pred nekaj dnevi širokometno govoril o „napredku“ sovjetskega poljedelstva, ki bo menda v nekaj letih prekosilo ameriško.

Dejal je, da bi bil tak uspeh, — ki pa je seveda še visoko na stehi negotove bodočnosti — „večja zmaga, kot konstrukcija vodikove bombe“. Vodikovo bombo že imajo, a kljub temu bi jim bil kruh v zadostnih količinah več vreden. Znamenje, kako hudo jim ga sedaj primanjkuje.

Proti ekskluzivnemu »klubu treh z atomsko bombo«

V državah, ki bi ostale izven ekskluzivnega „kluba“ treh posestnikov atomskih orožij, pa so ameriški predlogi, ki so v nekaterih točkah blizu sovjetskim, zbudili neugodne odmeve. Nekatere tehnično napredne evropske države kot Francija, Benelux, Švedska in druge, so v zadnjih letih posvetile znatna denarna sredstva za atomske raziskave tako za vojne kot za mirovne namene. Tem prav nič ne prija morebitna odpoved atomskim poskusom, kajti s tem bi se vnaprej odpovedale sleherni pomembnejši vlogi v mednarodni politiki in zapečatile svojo popolno odvisnost od „treh atomskih velikanih“. Značilno pa je, da je najbolj živahen protest prišel iz sicer tako hrupno „miroljubnega“ komunističnega bloka. Kitajska vlada se nikakor ne namerava sprijazniti z vlogo atomskega satelita Sovjetske zveze.

V Pekingju so napovedali tudi, da bo Mao Tse Tung v bližnji bodočnosti obiskal Moskvo, da vrne obisk sovjetskega državnega predsednika Vorošilova. Ob tej priliki bo Mao Tse Tung prišel tudi v Varšavo, kot je obljubil poljskemu ministrskemu predsedniku Cyrankiewicz, ki ga je na svojem krožnem potovanju po Aziji minuli mesec obiskal v Pekingju. Razmerje med Sovjetsko zvezo in komunistično Kitajsko postaja zadnje čase zelo zamotano in je opaziti stremeljenje Kitajske po večji samostojnosti. To posebno kažejo nekatere izjave pekinških pravnikov v prid Poljske in Gomulkove „posebne poljske poti v socializem“. Verjetno tudi rahljanje povezanosti v komunističnem bloku sili Sovjetsko zvezo k večji popustljivosti proti Zapadu.

V Evropi pa je ameriški predlog zbudil pomisleke tudi pri zapadnonemški vladi. Prilika je nanesla, da je prav v čas povečane „razorožitvene aktivnosti“ padel že dolgo napovedani obisk zapadnonemškega kanclerja v Washingtonu. Adenauer je uporabil to priliko, da izrazi ameriški vladi svoje pomisleke glede sporazuma med Ame-

riko in Sovjetsko zvezo na račun njenih evropskih zaveznikov in posebno pa na račun razdeljene Nemčije.

Amerika med dvema stoloma

Amerika se nahaja v neprijetnem položaju, kajti prav nič ji ne kaže pustiti na cedilu svojih kolikor toliko zvestih zaveznikov v Evropi. Po drugi strani so pa strokovnjaki mnenja, da razpolaga v sedanjem trenutku Amerika z znatnim strateškim „naskokom“ pred Sovjetsko zvezo in sicer tako glede kakovosti kakor tudi količine atomskih in raketnih orožij. Ameriška „vmesna raketa“ je že perfektna, pa tudi interkontinentalna raketa je že na vidiku. Zaenkrat Sovjeti na teh področjih ne morejo postaviti nasproti ničesar enakovrednega. Se razume, da bi morebitna ustavitve nadaljnjih atomskih in raketnih poskusov brez učinkovite mednarodne kontrole bila prazna stvar. V učinkovito kontrolo nad Sovjetsko zvezo pa vsi dvomijo. Tako bi nepopolna kontrola sama omogočila zaostalemu tekmeču, da svojega naprednejšega nasprotnika dohiti in prehititi. Značilna za psihozo medsebojnega nezaupanja je vest dobro poučene poročevalske agencije United Press iz Washingtona v zvezi z Adenauerjevim obiskom: „Ameriški vladni krogi prav nič ne dvomijo, da je razorožitev najvažnejši predmet razgovorov z Adenauerjem. Z razgovori obeh državnikov o razorožitvi pa je po mnenju poučenih krogov ozko povezana razprava o vprašanju oborožitve nemške zvezne vojske z atomskim orožjem.“

Nebo pod katerim letajo mirovni angeli razorožitve je tako oblačno in nestalno, kot sedanje vreme.

. . . in pri nas v Avstriji

Zapisega zveznega predsednika dr. Schärfa

Slovesna zapisega novega državnega predsednika dr. Schärfa minuli teden je bila za Dunaj veliko slavlje. V sredo dopoldne so se v veliki sejni dvorani parlamenta zbrali državnozbornski poslanci in člani Zveznega sveta na skupno sejo. Bila je navzoča tudi celotna zvezna vlada in na Dunaju akreditirani diplomatski predstavniki. Novi državni predsednik dr. Schärf je najprej položil predpisano uradno zapisogo, nato pa je v krajšem govoru podal načela, ki ga bodo vodila pri izvrševanju njegove visoke službe. Zahvalil se je avstrijskemu prebivalstvu za izkazano mu zaupanje ter obljubil, da bo nepristranski čuvar ustave in državljskih pravic. Poudaril je tudi potrebo sodelovanja glavnih političnih sil v državi. V tem so poučeni opazovalci razbrali željo državnega predsednika, da ostane ohranjena sedanja vladna koalicija obeh najmočnejših političnih strank, OeVP in SPOe.

Nato je bila

Prva velika parada nove zvezne vojske

Okrog 8000 vojakov je v polni bojni opremi korakalo mimo častne tribune, na kateri so bili zvezni predsednik dr. Schärf, vsa vlada, tuji diplomati in drugi odlični gostje. Poleg pehote so defilirali tudi oklopni oddelki. Bilo je videti sovjetske tanke (T 34), pa tudi ameriške (Patton); gotovo prepričljiv dokaz, da želi nevtralna Avstrija biti v prijateljsstvu z vsemi, posebno pa z obema mogočnikoma današnjega sveta in da imajo avstrijske vojaške sile zgolj obrambno nalogo. Dunajčani so se nagnili v gost špalir ob cestah, po katerih je šla parada in z veliko radovednostjo opazovali prvi nastop nove zvezne vojaške sile.

Potrđitev stare vlade

Popoldne je zvezni predsednik dr. Schärf sprejel zveznega kanclerja ing. Raaba in vlado. Po pravilih bi morala le-ta podati ostavko, toda državni predsednik je ing.

Raaba pozval, da naj ostane še naprej v svoji dosednji službi. S tem je bilo zadoščeno zahtevi ustave, ki določa, da zvezni predsednik imenuje zveznega kanclerja, ki pa mora uživati podporo večine v parlamentu. Ob tej priložnosti je bil zaprižen tudi novi zvezni vicekancler dr. Pittermann, ki je prevzel mesto, katerega je svojčas imel dr. Schärf.

Ing. Raab je tudi za sodelovanje

V svojem pozdravnem govoru državnemu predsedniku je pa zvezni kancler ing. Raab izrazil pričakovanje celotnega avstrijskega prebivalstva, da bo novi državni predsednik vršil svojo službo kot nepristranski čuvar državne ustave. Nadalje je tudi on poudaril potrebo po sodelovanju obeh glavnih političnih strank. S tem je prišlo do izraza tudi stališče OeVP v prid nadaljnjega sodelovanja s socialisti v vladi.

Izgleda torej, da bo v sedaj nekoliko pomirjenem političnem ozračju moč rešiti nekaj že dolgo časa spornih vprašanj. Tako napovedujejo za bližnje tedne medstrankarska pogajanja o ureditvi civilnega letalstva in poddržavljenih podjetij. V tem pogledu je bil storjen tudi že korak naprej z „reprivatizacijo“ nekaterih petrolejskih podjetij, ki so prizadeta po takozvanem „Dunajskem memorandumu“. So to podjetja, ki so bila pred vojno last angleških, ameriških in francoskih petrolejskih družb, pa so po prihodu Hitlerja v Avstrijo prešle v nemško last. Ob sklepu državne pogodbe je avstrijska vlada obljubila prizadetim družbam, da jim bo to njihovo nekdanjo lastnino vrnila. Res je bil na prvi seji po državnih volitvah državnega predsednika sprejet tozadevni sklep. Prej pa je ta zadeva tvorila jabolko prepira med obema strankama. Kot so se pa sporazumeli o dejanski povrnitvi večjega dela nekdanjega „nemškega premoženja“ njihovim severnim lastnikom, tako so prišli sedaj na vrsto zapadnjaki. Koliko bo na koncu ostalo Avstrijcem, bomo pa šele videli.

Madžari razgrajajo na Dunaju

dočim so se po taboriščih pomirili. Gladovna stavka v taborišču v Siezenheim je prenehala. Ameriške konzularne oblasti so namreč obljubile razočaranim stavkujočim beguncem, ki so se jim pred nosom zaprla vrata v Ameriko, da bodo njihove prošnje za vselitev vzele v pretres in jih kolikor mogoče hitro rešile. Je pa to obljuba, ki k ničemu ne obvezuje. Vesti iz Amerike pa napovedujejo žal še prejšnje dobo čakanja. Tozadevni zakoni še niso prešli pripravljalne faze v različnih parlamentarnih odborih, katerih člani so povečini sovražno razpoloženi do novih naseljencev. Potem ko so Madžari v taboriščih zopet začeli jesti, so se pa na Dunaju zbrale skupine nezadovoljnih madžarskih študentov pred ameriškim konzulatom in z glasnimi demonstracijami zahtevale vstop. Policija jim je preprečila vstop v poslopje in pri tem je bilo 17 demonstrantov aretiranih. Med tem ko so Avstrijci že skoraj pozabili razgrajati in so množične demonstracije postale stvar preteklosti, pa so sedaj to „pomanjkljivost“ nadomestili že od nekdanj uporni Madžari.

Poslanstvo Avstrije

„Die Furche“ z dne 18. maja prinaša izbrane misli Huga v. Hofmannsthal, ki jih je po neki njegovi knjigi, izšli leta 1917, pripravil Helmut H. Fiechtner. Naslednji odstavek se nam zdi posebno aktualen:

„Usodni tok dogodkov je jačji kot strankarska zoženost in ideologije, ki obojne danes veljajo kot edine izrazne oblike politike. Treba je nemško bitnost prepeljati in okrepiti z evropskim pojmovanjem in to ne več tako ostro nemško nacionalno bitnost vskladiti s slovansko. Misel sprave, združevanja, premostitve nasprotstev ima lastno trajno moč in pristnost. Ta se poraja in se hrani iz življenjskih položajev, ne iz argumentov, iz resničnih izkušenj in ne iz udarnih gesel, pa naj so ta nacionalistična, socijalistična ali parlamentarna.“

Gimnazija jim gre na živce

„Sedaj so Slovenci na Koroškem dobili svojo gimnazijo, čeprav se je doslej javilo le 63 učencev za ta učni zavod. Nima pomena se sedaj pripraviti po tisku in navajati tista okrajna mesta na Koroškem, ki do danes kljub vsem naporom še niso dosegla srednje šole zase. Za to manjšinsko šolo velikopotezno stavijo na razpolago prostore v najnovejšem in najmodernejšem šolskem poslopju v Celovcu, v lani odprti realki.“

Človek bi moral misliti, da bo odobrena srednja šola in nje namestitev v krasni stavbi izzvala ponosno veselje v pravzaprav zelo redkih vrstah slovenske manjšine. Temu pa ni tako. Slovenci se pozi-

vajo na svoj prosluli program zahtevkov in menijo, da je bil z ustanovitvijo srednje šole uresničen le majhen del njihovih „pravice.“

(„Allgemeine Bauernzeitung“)

„Bomba je treščila . . .“

„Kot da bi treščila bomba, je minuli teden učinkovala na Koroškem vest, da bo prihodnje jesen ustanovljena slovenska srednja šola“, je minuli teden v paničnem strahu zavriščalo glasilo „svobodnežev“ (FPOe) „Kärntner Nachrichten“.

SLOVENC

doma in po svetu

Lepo priznanje slovenskim šolam

Sredi marca je bila v Bocnu na Južnem Tirolskem umetniška razstava, na kateri so dijaki srednjih šol iz vse Italije razstavljali svoja najboljša dela. Pripuščena na razstavo so bila dela s področja poezije, proze, slikarstva, linoreza, risanja, kiparstva in fotografije. Posebna komisija je ocenjevala razstavljena dela. Med nagrajenci so bili tudi trije študentje iz Trsta, od katerih sta dva Slovenca. Sta to dva osmošolca slovenske gimnazije v Trstu in sicer je Zajc Edvard zasedel 4. mesto v slikarstvu, v fotografski skupini pa je Rudežu Josipu bilo prisojeno drugo mesto. Laskavo priznanje obema dijakoma priča o naravni nadarjenosti slovenske mladine, obenem pa je lepo priznanje njihovim vzgojiteljem ter slovenskim šolam. Sploh so izkušnje zadnjih desetih let v Trstu in Gorici pokazale, da so se absolutni slovenski srednji šol tako v praktičnih poklicih kakor tudi na univerzah zelo dobro izkazali. Na slovenskih šolah temelji pouk na materinem jeziku, preko katerega se potem učenci mnogo lažje učijo drugih jezikov in predmetov. To so spoznali starši in vzgojitelji.

Smrt učitelja strpnosti

Na posledicah prometne nesreče je pred kratkim umrl v Združenih državah Peter Golobič. Rodil se je pokojnik leta 1900 v Sv. Križu pri Kostanjevici na Dolenjskem. Po dovršeni ljudski šoli je obiskoval učiteljsko pri redu šolskih bratov na Dunaju. V prvih poprevratnih letih (1921-23) je služboval po raznih krajih Gornje Avstrije, nato pa se je vrnil v domovino. Opravil je še . . . pit iz slovenščine in je nato mnogo let učiteljeval po raznih slovenskih krajih, pa tudi na nekaterih nemških šolah na Kočevskem. Leta 1936 je bil premeščen na prosvetni oddelek banske uprave v Ljubljani. Po letu 1945 je prišel na Koroško. V begunskih taboriščih St. Vid ob Glini in v Kellerbergu je vodil slovenske šole. Pokojnik je bil veren katoličan in zaveden Slovenec. Vprav zaradi iskrene vernosti in temeljitega poznavanja slovenske in nemške kulture mu je narodnostno sovraštvo bilo tuje. Tako je v taborišču Kellerbergu kljub veliki preobremenjenosti s slovensko šolo tudi poučeval otroke nemških izgnancev iz jugovzhodne Evrope („Volksdeutsche“) v njihovem maternem jeziku, ker ni bilo na razpolago veroučitelja, ki bi bil več njihovega jezika.

Po svojem prihodu v Združene države je bil soustanovitelj slovenske šole v Colliwoodu pri Clevelandu. Spisal je tudi lepo število iger za mladino.

Razstava slovenskega tiska v Trstu

Slovenska „Narodna in študijska knjižnica“ v Trstu je ob desetletnici svojega obstoja pripravila zanimivo razstavo slovenskega tiska na tržaškem ozemlju. Razstava obsega slovenski tisk, ki je izšel v Trstu pred prvo svetovno vojno, v dobi med obema vojnoma ter med drugo svetovno vojno in v najnovejši povojni dobi. Poleg desetletnice obstoja velike slovenske knjižnice v tem pomembnem pomorskem mestu pa daje razstava pregled o skoraj dvestoletnem življenju slovenske besede v Trstu. Res je že leta 1757 tiskar Vinkovič izdal mlitveno knjižico „Andohtliva Savesa. — U Terstu per Franciscu Mathiasu Winkovic“. Kasneje so sledile še druge nabožne pa tudi posvetne knjige. Med temi je izšla leta 1811 italijansko-slovenska slovnica, ki ima na naslovni strani naslednjo vzpodbudno kitičico: Sbudi se kranjska (slovenska) modrica — Sadosti so spala doslej! — Al' ni ozhitna praviza, — D' obudena bodeš sa naprejt!“

Denar za natis te slovnice je po vsej verjetnosti dal knez Fr. Ser. Porzia, ki ga imenuje knjiga za svojega dobrotnika in v uvodu tudi pravi, da je knez znal in rad govoril slovensko.

Slovenska knjižnica ima sedaj okrog 25 tisoč knjig in se je večkrat poslužuje tudi italijanski univerzitetni profesorji pri študiju slovenskih zadev. Pri otvoritvi razstave so bili navzoči med drugimi ravnatelj slovenskega učiteljskega dr. Anton Kacin, ravnateljica slovenske gimnazije prof. Blažina, ravnatelj italijanske univerzitetne knjižnice dr. Crise in predstavnik „Biblioteca del Popolo“ dr. Mariani.

Problem narodnih manjšin

Pričujočo razpravo je spisal jezuitski pater G. Friedrich Klenk in je izšla v majski številki ugledne revije „Stimmen der Zeit“, ki jo urejujejo nemški oo. jezuiti. Zaradi njene temeljne važnosti njena bistvena izvajanja prinašamo v prevodu, a zaradi prostorne stiske smo nekatere odstavke morali skrajšati.

Morda so narodne manjšine v državi že od nekdaj tvorile poseben problem; na splošno pa ni bil težaven. V starodavnih časih je država povečini vladala na patriarhalen način, puščala je državljanom možnost za lasten razvoj; ali je podložnik izkazoval vdanost svojemu deželnemu gospodu v tem ali onem jeziku, je bilo postranska stvar; šole še niso bile državna zadeva — skratka puščali so, da je na državnem polju rastle vse križem in povprek. Tudi med narodnimi skupinami je bilo razmerje v glavnem znosno, čeprav so se od časa do časa pojavljale napetosti in trenja. Na ta način je pogosto država zrasla tudi preko okvira državne edinosti v enotno kulturno in narodnostno tvorbo — to v teku organskega razvoja v dolgih časovnih razdobjih.

Novi časi so v ta razvoj posegli z novimi idejami, ki so učinkovale kot težke razdiralne bombe in na ta način je šel v izgubo smisel za počasno zgodovinsko nastajanje in rast. Posebno dve mišljenji sta tukaj povzročili usodne posledice: prvo je proglašalo brezpogojno oblast in moč (suverenost) države in drugo, ki je vsaki narodnostni skupini prisojalo pravico do lastne državnosti. Ako so manjšine zapisale na svojo zastavo zahtevo po istovetnosti države z narodom, je to pomenilo, da so stremele za izstopom iz dosedanje državne povezanosti. In obratno, ako je absolutna država v imenu zatrjevanega državnega interesa (raison d'état, Staatsraison) isto zahtevo postavila za temeljno načelo svoje vladavine, je to pomenilo, da si je (absolutna država) postavila za svoj cilj zapostavljanje in iztrebljanje jezika, kulture, ljudskih šeg in v gotovih primerih tudi vere manjšine. Pogosto se je iz teh nasprotij rodil boj za življenje in smrt, — enkrat za državo, drugič za narodno svojstvenost manjšine, in vsaka stranka je zatrjevala, da je pravica na njeni strani.

Razmerje med narodnostjo in državo

Da napravimo nek določen red glede teh vprašanj, je treba najprej temeljito razjasniti razmerje med državo in narodom. Država izhaja po naravnem pravu iz družbenih lastnosti človeka. Država izhaja iz človeške narave kot take in je radi tega po svojem bitnem poreklu splošnejša in tudi globlje zasidrana v bistvu človeka; njene naloge so širše kot naloge narodnosti. Naloga države je, da ustvari polnost tistih dobrin in pogojev, ki so potrebni za to, da se morejo ljudje v svoji osebnosti razvijati in izpopolnjevati. Odgovorna je za celoto prostora ali svetnega okolja, v kateri šele uspevajo in dozorevajo človeška kultura in osebne vrednote. Po drugi strani pa je narodnost, čigar zunanje spoznavne znake je moč nekako označiti s skupnim poreklom, jezikom, ljudskimi šegami in običaji, kulturnim izročilom (in morda vero), nima istega in tako širokega namena. Država stremi po

celotnem bogastvu človeških dobrin, narod pa le po enem delu. Tako n. pr. celotno področje gospodarskih pogojev, splošna pravna varnost itd. ne spadajo v sklop narodnosti kot take. V tem je razlog, da ja država po svojem bistvu popolna družba, narod pa sam po sebi ne; je societas imperfecta.

Tudi narodnost je „od Boga hotena“

Pisce se nato bavi s posledicami, ki iz gornjih ugotovitev izhajajo. Kljub višji populnosti države, ki izvira iz njenih jasno danih naravnih temeljev na eni strani ter večkrat zabrisanimi svojstvenostmi narodnosti je pa ta po svojih glavnih značilnostih, med katerimi so jezik, kultura in poreklo, ki so združene v moralni edinosti narodnostne skupine in volji za gojitev njene samobitnosti, tudi skupnost naravnega izvora. Zato je „hotena od Boga in ima pravico do življenja in razvoja,“ pravi pisec. Sklicujoč se na znamenitega italijanskega jezuita p. Mesinea, nadaljuje svoja razmišljanja:

Janičarji — nekdanj in sedaj

Ena izmed največjih privlačnosti letošnjega Mednarodnega umetniškega festivala v Edinburgu, starodavni škotski prestolnici, bo janičarska godba, ki se bo pomerila v prijateljski tekmi z vojaškimi godbami drugih narodov, kdo igra najbolj poskočne koračnice.

Prve vesti o čudoviti janičarski godbi so prišle v Zapadno Evropo z Dunaja l. 1529, ko je mogočna turška vojska velikega vezirja Kare Mustafe ogrožala podonavsko prestolnico. Takrat so janičarji bili cvet turške vojske in vojaška zgodovina nas uči, da so bili turški vojskovodje prvi, ki so spoznali moč glasbe in jo začeli uporabljati, da izčrpanim vojakom vlijejo novega poleta v trudne noge ter jih poženejo v naskok na sovražnika. Tako pripovedujejo takratne kronike, da so dunajski meščani, čeprav tresoč se od strahu pred sovražnimi Turki, vsi zavzeti poslušali zvoke janičarske godbe pred mestnimi vrati. Kmalu so pa združene krščanske vojske pod vodstvom poljskega kralja Ivana Sobieskega rešile Dunaj iz stiske. Pognale so v beg turške čete, toda v ušesih Dunajčanov so le ostali čarobni zvoki janičarske glasbe. Pozneje so te motive uporabljali tudi zelo krščanski in zapadnjaški skladatelji kot Mozart in Beethoven in takim skladbam pravimo „alla Turca“.

Se prej kot na Dunaju pa so janičarji postali žalostno znani po naših slovanskih krajih. Ko so se bojevitni Turki polastili Carigrada in uničili vzhodnorimsko ali bizantinsko cesarstvo, so nato prodirali vedno globlje v Evropo. Izbrali so si pot preko Balkana in so si v vrsti krvavih vojn podjarmili slovanske države na Balkanskem polotoku. Odločilna bitka za usodo Balka-

„Narodnost je ... skupnost, ki stoji na vmesni stopnji med družino in državo, je posebna tvorba (specificatio) splošne človeške narave. Narava ljubi raznoličnost v enotnosti in enotnost v raznoličnosti. Noben človek se ne rodi kot abstraktno bitje, temveč je po namenu narave vključen v določeno družino določenega naroda in določene države. Vse te tri naravne družbe imajo svoje naravne pravice, ki jih je načeloma moč prav zlahka med seboj uskladiti. Ljudje, ki so se rodili v gotovem narodu, v njem zrastle in v njem bili vzgojeni, bodo — razen izjem — popolnoma spontano imeli tudi voljo, da vrednote svoje narodnosti ohranijo in pospešijo, to pa zopet pomeni: narodnost ima svojo lastno bitnost in svoj lastni cilj; in s tem je dokazano, da je ona resnična v naravi utemeljena družba ali skupnost.“

Razvijanje narodnosti je seveda na najbolj idealen način zagotovljeno tam, kjer se država in narod skladata. Toda to so pač zgolj izjeme. Narod kot naravna danost in njegov kulturni razvoj pač sledita drugačnim zakonom kot država. Država, ki mora upoštevati celotnost vseh človeških dobrin in izvira iz splošne narave človeka, je bolj racionalna (na razumu temelječa) tvorba kot narod. Je pa tudi bolj kot narod navezana na gotove časovne in prostorne da-

nosti, na gospodarske, geopolitične in zgodovinske nujnosti. Zaradi tega se bodo območja države in naroda le redkokdaj popolnoma krili.

Ali je to za oba usodno? Nikakor ne, dokler se oba zavedata svojega položaja, vrednosti, nalog in mej. Dokler država ostaja to, kar bi naj po svoji naravi bila: pravno in politično zavarovani prostor za igro osebnih sil, za uresničitev višjih osebnostnih vrednot v posamezniku in v družbi, to je tako dolgo, dokler se država zaveda svojega službenega položaja in svoje dolžnosti, da poseže vmes le tam, kjer „nepopolne“ družbe same ne morejo doseči svojega namena — tako dolgo narodnostim, tudi kadar gre za narodne manjšine, ne grozi s strani države nobena resna nevarnost. Tako dolgo, dokler se posamezne narodnostne skupine zavedajo, da so njihove narodne dobrine sicer življenjske važnosti, a da vendar tvorijo le delne vrednote in delne cilje v celotni ureditvi, tako dolgo bodo državi dajale, kar je njenega.

(Konec na 5. strani)

in po drugi strani so bili prežeti od verskega in vojaškega fanatizma. Ni čuda, da so postali najboljši turški vojaki in koder so prišli, je zavladal strah, trepet in uničenje. Mnogokrat se je zgodilo, da so janičarji prišli v kraje, kjer so bili sami nekoč uropani kot otroci in odvedeni v Turčijo. Tako so uničevali hiše in pustošili polja lastnega rodu, pobijali krvne brate in sestre. Slovenski pesnik Anton Aškerc je o tem napisal krasno balado „Janičar“, ki jo gotovo vsi poznate.

Turki so odvajali s seboj tudi deklice, kot nam priča naša lepa zgodba o Miklovi Zali.

V sedemnajstem stoletju je janičarska vojska narasla na 100.000 mož. Kot telesna straža sultanov so bili deležni največjih ugodnosti. Toda s propadanjem moči turških sultanov, ki se je začelo poočitovati v tem stoletju, so janičarji postali nadležni celo svojim gospodarjem. Podobno kot pretorijanci v starem Rimu, so tudi oni postavljali in odstavljali sultane. Iz Carigrada je prišel izraz „palačna revolucija“, to je krvava sprememba vladarja. Zato je sultan Mahmud (vladal od leta 1808 do 1839) razpustil janičarje, ki so mu delali več skrbi kot koristi. Po drugi strani pa je zaradi upadanja otomanske vojaške moči usihal tudi dotok krščanskih dečkov, janičarskih „rekrutov“.

Šele pred nekaj leti je turška vlada obnovila janičarsko godbo. Z njenimi starodavnimi instrumenti in slikovitimi uniformami iz srednjega veka je godba nekdanje sultanove telesne straže najzanimivejša točka vsakoletne parade na državni praznik, ko moderna Turčija praznuje ustanovitev — republike.

Kakor koli že, pojava znamenitih turških vojščakov, pred katerimi se je nekoč tresel ves svet, bo na Edinburškem festivalu znak prijateljstva, ki vlada med Anglijo in Turčijo. Janičarji v svojih pisanih in slikovitih nošah, s svojimi divjimi koračnicami so zgolj zgodovinski spomin, ki kaže, kako so se časi spremenili — tudi za janičarje. Med sedanjimi janičarji ni namreč nobenega pravega „janičarja“ več, ker so vsi pravi in pristni sinovi turških mater.

FRAN ERJAVEC, Pariz:

KOROŠKI SLOVENC

II. DEL

Dokler je živela mati, njegov značaj še ni mogel priti do pravega izraza, a čim je ona zatisnila svoje oči, je hotel sin kar čez noč uresničiti vse tiste svoje ideje, ki so se kuhale dotlej že leta in leta v njem, a mu jih dotlej niso pustili uresničiti. Kot hudournik so se vdrli ti soči patentov, ukazov, odločb itd., s katerimi je hotel na mah pomesti z vsem, kar se mu je zdelo zastarelo in neprimerno, ter za vsako ceno izvesti preuredbe, ki jih je smatral koristne za svojo državo, kajti država je bila zanj najvišja pozemeljska vrednota. Korist države je bilo edino vrhovno merilo vseh njegovih ukrepov, prizadevanj in ciljev in tem ciljem je bil pripravljen žrtvovati vse, tudi samega sebe, ter podrediti mu prav vse drugo, toda vedno je hotel že kar tudi žeti neposredno po setvi.

Bil je globoko prepričan o pravilnosti svojih nazorov, zato jih je tudi hotel izvesti zlepa ali zgrda in ni trpel najmanjšega ugovora, a vse zapreke kratko in malo zlomiti. Zato tudi ni bil noben „liberalac“, temveč absolutist v najvišji meri, čeprav s plemenitimi nameni. Ker je bil zaprt, mrzel, samotarski in nezaupen značaj, ga ni ljubil nihče, a on je ljubil vse svoje državljanje, toda le pod pogojem, da ga slepo ubogajo. Eden jako redkih njegovih iskrenih osebnih prijateljev je bil pa koroški grof Fr. Rosenberg. Bil je prepričan, da ima njegova država vse pogoje za najvišji razvoj, le da je v vseh po-

gledih še mnogo preveč zaostala, zaradi česar jo je treba vso preurediti prav pri koreninah in šele ustvariti strogo enoten „avstrijski narod“. Takemu reformnemu delu se je posvetil tem laže, ker je prevzel državo v jako ugodnih okoliščinah: vladal je blagodejen mir na znotraj in na zunaj in tudi gospodarske rane izza sedemletne vojne so bile že močno zaceljene.

Zanimal se je za sleherno malenkost, njegova preurejevanja so se nanašala prav na vse panoge in o vsaki stvari je hotel odločiti le sam in brez dolgotrajnih posvetovanj. Blaginjo države je gledal predvsem v njeni najstrožji enotnosti, zato je brezobzirno ukinjal vse starodavne posebnosti zgodovinske, narodnostne, kulturne in gospodarske tako raznolikih delov svoje države ter ji hotel vsiliti celo enoten skupen jezik. Čisto napačno je pa mnenje, da bi bil on smotrni germanizator, ki bi bil mrzil nemške narode in jezike. Ne, njemu ni šlo za pomemčevanje, temveč zgolj za enotnost, kajti v najstrožji enotnosti in centralizmu je gledal višek državniške umetnosti: „Avstrija naj bi postala mogočna enotna država, v kateri naj bi se izmirile in zadovoljile vse veroizpovedi, vse narodnosti in vsi stanovi z izobrazbo in napredkom na vseh področjih stvarnega življenja“. Zaradi svojega izredno razvitega čuta za socialno odgovornost ni priznaval nobenih posebnih pravic nobenega stanu, temveč je vrednotil vse samo po njih pomenu za skupnost, a v tem pogledu je smatral za stebra države kmeta in delavca, ker sta pač najvažnejša proizvajalca, dočim je plemstvo vprav mrzil kot nekakega trota družbe. Vrednost plemiških naslovov je zvedenel že s tem, da je podelil za

plačilo takse 500 gld vsakemu, količkar zaslužnemu državljanu naslov „plemeniti“ („von“). Za nas je bilo to važno zlasti zato, ker je začelo šele tedaj prihajati tudi na važnejša uradniška mesta vedno več neplemičev in so se s tem odprla vrata v upravne in druge službe tudi sinovom našega naroda.

V svojem stremljenju za popolno poenotenje vse države je najprej ustvaril za vse svoje avstrijske dežele enotno skupno „združeno češko - avstrijsko dvorno pisarno“ s 13 oddelki, v katerih so bili združeni vsi upravni posli razen zunanje-političnih in vojnih in vse je vodil dejansko sam. Kmalu zatem (1782) je hotel poenostaviti tudi upravo dežela tako, da je odzvel starim deželnim samoupravam še tisto malo pravic, ki jim jih je pustila Marija Terezija, in je skoro sploh ukinil stare dežele, a namesto dotedanjih 12 deželnih vlad je ustanovil za vse svoje avstrijske dežele le 6 velikih „gubernijev“. Ob tej priliki so bile vnovič upravno združene tudi vse nekdanje notranjeavstrijske dežele s Primorsko vred, ukinjena dotedanja deželna glavarstva (zadnji koroški deželni glavar je bil grof V. Rosenberg) in zanje ustanovljen skupni gubernij v Gradcu, a za prvega guvernerja je bil imenovan bivši koroški deželni glavar grof F. A. Khevenhüller. Tako so postale torej vse slovenske dežele vnovič združene v enotno upravno-politično ozemlje. V zvezi s temi upravnimi preuredbami je bilo ukinjenih tudi več manjših kresij, kompetence preostalih pa še povečane. Tudi Velikovec je tedaj izgubil svoje okrožno glavarstvo in vse velikovsko okrožje je bilo pridruženo celovškemu.

SMIHEL PRI PLIBERKU

V petek, dne 10. majnika ob 5. uri popoldne se je zgodila v Šmihelu sredi trga prometna nesreča. G. A. Kraničnik, pd. Jakobarjev, je privozil iz Suhe v Šmihel, g. Johann Jop, pd. Šurnik iz Dvora pa tudi v tistem trenutku iz Likebove gorice na državno cesto. Istočasno je pripeljal Jakobarjev Dolf iz Likebovega vogla. Bliščalo se mu je, ker je sonce sijalo v obraz in tako je zavozil naravnost v traktor. K sreči je obstalo motorno kolo v ravnotežju, ker se je zataknilo med traktorjevo kolo in motorni blok traktonja, tako da Dolf ni padel, kar bi imelo lahko takojšnje smrtne posledice. Tako pa si je težko ranil koleno, druga noga je bila zlomljena nad gležnji, pobil si je nekaj zob in močno ranil željosti.

Kmalu po nesreči so bili poklicani na kraj nesreče preč. g. kaplan Alojzij Nemeč, ki so pred par trenutki videli še Dolfa peljati mimo Kočnika. Adolf se je mogel še spovedati in je prejel zakrament sv. olja. Orožnik iz Globasnice je na licu mesta konstatiral potek nesreče. Rešilni avto, ki je bil kmalu na licu mesta, je odpeljal ranjenca v bolnico. Dolfu želimo, da bi kmalu ozdravel in popolnoma okrevale.

Zdravniki so imeli popoldne obiske pri bolnikih po vaseh in tako trenutno ni bilo nobenega doma. G. dr. Fritzer se je peljal par minut prej mimo k svojim pacientom, dr. Lassnig, ki je prišel, ko so ga že odpeljali z rešilnim avtom, je bil takrat ravno pri umirajočem fantu Ludoviku Somrak na Rutah. G. dr. Ottowitz pa je šel tudi svoje bolnike obiskat. Tako vidimo, da ne more na vsakem ovinku čakati zdravnik na nesrečo! Pa boljše bi bilo če bi na vsakem ovinku stal orožnik, potem bi bilo gotovo manj nesreč! To pa je nemogoče. Zato misli, da te za vsakim ovinkom lahko čaka smrt.

RUTE PRI RINKOLAH

Šolarček Ludovik Somrak, pd. Šparlnov iz Rut, je pred štirimi leti padel iz vlaka, ko so se vrata odprla in je dobil takrat hude notranje poškodbe. Vsa leta je bil v zdravniški oskrbi. Stanje se je toliko izboljšalo, da je mogel hoditi v šolo. Seveda je fantek bil slab in tako so ga morali voziti s kolesom v šolo. Zadnje dni pa je začelo fanta zebsti in tresti, dobil je namreč vročino. Poklicali so zdravnika, ki je otroka punktiral. Prišel je drugič dne 10. 5. takrat pa je mogel samo še ugotoviti smrt. Otrok je podlegel notranjim poškodbam, katere je dobil pri padcu pred štirimi leti.

V prav obilnem številu smo spremljali v nedeljo popoldne šolarja Ludovika Somrak k zadnjemu počitku na pokopališču v Šmihelu. Žalnega sprevoda od hiše žalosti se je udeležilo tudi šolsko vodstvo z ravnateljem Sibitzom in učiteljico Barahini ter vsi šolarji vogerške šole. Zalni sprevod so vodili preč. g. župnik ob navzočnosti gospoda kateheta Alojzija Nemeča, kateri poučujejo krščanski nauk v Vogerčah. Pevci so pod vodstvom g. Sadjaka zapeli nekaj prav lepih poslovenilnih pesmi. Ravno tako so mu sošolci zapeli v slovo.

ROZAN:

Svet se spreminja in mi z njim

II.

Takrat pa, ko so se Slovenci naselili v naših krajih, recimo v 4. stoletju po Kr., ni več v okolici Vrbskega jezera strašil zmaj prvega človeka, ki ga gledamo na Glavnem trgu v Celovcu, da bi žrtve od strahu „civilile“, niti niso cvilili razni duhovi, kakor so si svojčas predstavljali razni srednjeveški znanstveniki. Mogoče pa je že takrat zacvililo kako prase, ki ga je zajela kaka manjša krvoločna žival, ki pa celovški naselbini gotovo ni dalo ime „Cvilovec“! — V teku časa se je seveda ta naselbina širila na jug in iskala boljše prometne zveze na vse strani.

V časovnem in gospodarskem razvoju se je kmalu ojačalo obrtništvo in trgovstvo, ki je iskalo zavetje v krajih, kjer so se križale važne prometne zveze in ceste, kakor n. pr. proti Beljaku, v ziljsko dolino in v Italijo, ali čez Ljubelj, ki so jih vse že poznali Rimljani na Koroškem. — Tako je iz prvotne majhne slovenske naselbine, ki so se navadno opirale na kakšno gričevje, nastal večji, strnjeno naseljeni kraj bolj proti jugu, ki pa mu je med Slovenci ostalo staro ime Celovec!

Kakor v drugih takih krajih, kjer so se nastanili obrtniki, trgovci, prekupčevalci in barantači in so potem tudi razni plemiči, polagoma zapuščali temačne in mrzle gradove, je tudi novi del naselbine Celovec dobil obliko strnjeno postavljenih hiš in ozkih ulic, ki jih poznamo v zgodovini že pod

Pri nas na Koroškem

V žalnem govoru so g. župnik omenili, da je tudi ta otrok žrtev prometa, ko je pred štirimi leti padel iz vlaka in zadobil krvavenje na možganih in na posledicah tega krvavenja je deček tudi umrl. Veliko so starši žrtvovali, da bi rešili otroku življenje. Zdravniki so se trudili s svojo človeško modrostjo in znanostjo, da bi mu podaljšali življenje. A božji načrt je bil drugačen. Šparlnovi družini naše iskreno sožalje. Deček naj uživa nebeško kraljestvo!

SMIHEL — REPLJE

V nedeljo 12. maja sta stopila pred božji oltar ženin Alojzij pd. Kajšnik v Replah in Amalija Eberwein, pd. Hudlnova v Replah, da prejmeta zakrament sv. zakona. Poročne obrede je opravil g. župnik ter priporočal mlademu paru predvsem trojno ljubezen, katero naj gojita v svojem življenju: ljubezen do Boga, medsebojno ljubezen in ljubezen do otrok. Pri poročni sv. maši je prepeval cerkveni mešani zbor, katerega člani so se zbrali polnoštevilno, da je kar donelo po cerkvi.

Veselo svatbo so imeli v prostorni Šercerjevi dvorani, kjer se je zbralo do šestdeset gostov. Mlademu paru obilo sreče in božjega blagoslova na mnoga leta!

GONOVECE

V bolnici v Celovcu je umrla pri operaciji gospa Terezija Brečko nepričakovano in nenadoma. Vse nas je pretresla žalostna vest glede nagle smrti blagopokojne. Zagrenjeno in težko življenje je imela. Bog jo je rešil vsega. Nad vse se nam smili mala Erika, ki je osirotela in je popolnoma sama. Mama in Erika sta bili navezani ena na drugo in sedaj jo je doletela ta hitra in kruta ločitev. Zato vsi sočustvujemo z malo Eriko. Terezijo Brečko, roj. Čapelnik, smo položili k zadnjemu počitku na celovškem pokopališču in sicer v tork popoldne. Naj počiva v miru! Eriki pa naše iskreno sožalje.

SELE

(Poroka)

Ko ima človek že nad 70 let, si želi od počitka. Tako sta tudi Valentin Oraže, p. d. Adamk, in njegova žena Ana sklenila izročiti gospodarstvo mlajšim rokam. Ker pa nimata lastnih otrok, sta v mislih iskala po fari pametnega, poštenega, delavnega fanta, kateremu bi lahko zaupala, da bodeta ob njem mogla mirno in dobro oskrbljena živeti. In našla sta ga. Hanzej Čertov je postal mladi Adamk in se je začetkom aprila preselil od Cerkev na Ravno na svoj novi dom.

K mlademu gospodarju pa spada tudi

mlada gospodinja! Tam pri sosedu Lukanu imajo poleg najmlajšega sina kar pet hčerk. Štiri so se že izsolale v gospodinjski šoli v Št. Jakobu. Na najstarejšo 23-letno Marico je Hanzej že prej rad pogledal. Pri igri „Pri belem konjičku“ sta imela taki vloži, ki sorodni srca zblížujeta. Ali je bil to samo slučaj ali prst božji?!

In tako so se v soboto dne 18. maja zvečer fantje na družabnem sestanku poslovlili od svojega vodje, ki je obenem tudi predsednik prosvetnega društva. Dekleta-kongreganistke pa so se v nedeljo zbrale okoli svoje prednice, da ji zapoje in voščijo.

V ponedeljek, 20. maja zjutraj ob 7. uri je bila poroka. Pomnoženi pevski zbor jima je prepeval ob poroki in med poročno mašo. Dolgotrajnega in šumnega ženitovanja ni bilo. Namesto tega sta se novoporočenca po zajtrku s pričama odpeljala na poročno romanje v Gospo Sveto in Krko, da tudi tam pripravita svojo življenjsko zvezo višjemu varstvu.

Prepričani smo, da sta stara in mlada Adamka dobro zadela. Mlada naj srečno potujeta na skupni življenjski poti, stara pa naj sta ob njuni sreči tudi sama srečna in zadovoljna!

RADIŠE

Dne 15. majnika se je pri nas poročil Andrej Kajžnik — Lampichler, ki je priden cerkveni in društveni pevec ter igralec. Leta 1952 in leta 1956 je prevzel tudi botrstvo našim zvonovom. Pred poročni oltar je stopil z domačinko, hčerko cerkovnika Woschitz-a, Lenijo, ki je tudi spretna in dobra igralka.

Poročne obrede je opravil brat ženina preč. g. Lampichler, župnik v Šmarjeti v Rožu. Nevesta je bila namreč pred 18 leti na njegovi novi maši — nevesta ter mu izročila križ v znamenje duhovniške in mučeniške službe. Preč. g. župnik pa jima je v svojem poročnem nagovoru položil na srce, da naj bi bil temelj tudi te mlade družine — križ sv. vere.

Veseli del poročnega slavlja pa se je vršil z godbo in petjem v novih in obširnih prostorih in gostilni pri Petoku. Mlademu paru želimo farani mnogo življenjske sreče!

KOTMARA VES

Po šestmesečni težki bolezni je dne 22. 5. v starosti 86 let pobožno v Gospodu zaspala ga. Uršula Jakolič, mati pokojnega št. tomaškega g. provizorja Jožefa Jakolič, ki je svoj dolgi življenjski večer preživljala v sončnem kotmirškem župnišču. Rodom je bila Kranjica, pa je preživela večji del svojega življenja na Koroškem.

Njeno življenje je bilo močno obsenčeno

velik vpliv, dokler se jim in njihovim zahtevam niso uprli razni meščani, kot pravi zastopniki mest, ki so si izvolili časoma tudi pravilno zastopstvo. — Trgovci in lastniki mestnih hiš, pa tudi obrtniki, ki so se kmalu istotako združevali v „cehih“, so imeli pri nabavi surovin svoje posebne interese, ki se niso vedno ujemali z zahtevami „deželnih stanov“! — Plemiči po gradovih pa so meščanom nagajali s tem, da so na podlagi od knezov posebno pridobljenih pravic ali pa tudi kar divje zapirali s svojimi vojščaki razne prometne ceste in zahievali posebne carine, tudi pri gotovih mostovih ali pa so se odškodovali kar sami. Mimogrede že tu omenim, da je na ta način tudi prvotno glavno mesto Koroške, Št. Vid, v času kmetskih pobun, prišlo navskriž z „deželnimi stanov“ in njihovo oblastjo, kar je, precej spremenilo obličje Koroške, na kar se še vrnem.

Medtem pa je že nekaj časa prenehal prejšnji način plačil v surovinah ali z raznimi menjavami in zavladal je v medsebojnem prometu denar, ki so mu potem dali napačni priimek, da je sveta vladar, kar je samo deloma resnično! Od kod pa se je nenkrat vzel denar, kakšen je bil. in kako je prišel med ljudi? — „I kaj!“ bo morda rekel bralec, „država ga je tiskala in izdajala kakor sedaj!“ — „Prej so bili goldinarji, pa beliči, potem so bile krone in sedaj imamo v Avstriji že drugo vrsto šilingov, pa vse po istem kopitu,“ bo bralec še dostavil! Stvar se je razvijala drugače in tudi tu poznamo porodne bolečine. (Dalje prihodnjic)

Naše prireditve

KOTMARA VES

Vabilo

Farna mladina v Kotmari vesi priredi v nedeljo, dne 2. junija ob 3. uri popoldne in ob 7. uri zvečer v Farni dvorani v okviru materinskega dneva lepo igro

„SIROTA JERICA“
Vsi vljudno vabljeni!

ZELEZNA KAPLA — ŽITARA VES

Farna mladina iz Št. Lipša gostuje v nedeljo, dne 2. junija ob pol 12. uri opoldne v Železni Kapli v Farni dvorani in ob 4. uri popoldne v Žitari vesi pri Mravlaku z lepo versko igro

„KALVARIJA IN VSTAJENJE
DUHOVNIŠKE MATERE“.

Vsi iskreno vabljeni od blizu in daleč!

SMIHEL — VABILO

Katoliško prosvetno društvo Šmihel pri Pliberku ponovi v nedeljo, 2. junija 1957 ob pol treh popoldne v Šercerjevi prosvetni dvorani igro

„ČRNA ŽENA“.

Igra nam pokaže trojni boj: naši pradedje se bojujejo z Turki, borijo se za svobodo in prostost zoper graščake ter notranji boj moža Bregarja. Na eni strani ga veže ljubezen do Zalke, na drugi strani pa ga kliče dolžnost, ki jo ima do svoje prve in prave žene Nigane — ciganke —. V tem boju poga vmes „ČRNA ŽENA“ — Spikov duh!

Vse od blizu in daleč vabijo iskreno igralci.

od križa: pred 30 leti je pokopala moža, ki je bil po poklicu knezoškofijski kočijaž, in kmalu za njim v kratkih presledkih vseh svojih odraslih pet otrok, ki so postali žrtve jetike. Le vera in njen vedri značaj sta ji pomagala, da je življenje ni zlomilo. Kljub slabemu vremenu se je lepo število faranov udeležilo pogreba, ki ga je opravil g. dekan Kristo Koschier ob asistenci bilčovskega, sveškega in domačega g. župnika. Cerkevni pevci so ji zapeli v slovo. Blaga mati! Tvoje telo naj se spočije na sončnem pokopališču, tvoja duša pa naj Boga užival!

LOČE OB BAŠKEM JEZERU

Loška fara beleži važno spremembo. Zgubili smo dolgoletnega župnika preč. g. dr. Ogrisa vsled upokojitve. Preč. g. župnik je skoraj pol stoletja pastiroval več ali manj neuglašeno čredo. Njegovo delovanje ni bilo posuto z rožami; marsikaj je moral doživeti in pretrpeti v fari in izven nje, največ pa nehvaležnosti, kakor kak oče, ki se truden umika, preostali pa ne najdejo niti skromen košček priznanja in zahvale za trudopolno delo in skrb za dušni blagor faranov. — Lepi in bogati so bili vedno Vaši nauki preč. g. župnik! Težko nam je bilo pri srcu ob sprejetju zadnje in predzadnje poslovenilnice s prižnice. Zeleli bi, da bi še prav dolgo odmevale v srcih faranov vse tiste besede in tako postale živa podoba Vašega testamenta. Šele zdaj smo spoznali prav vse vrline, skromnost, ponižnost in predvsem plemenit značaj svojega dolgoletnega dušnega pastirja! Dal Vam Bog še prav mnogo zdravih let mirnega življenja v zasluženem pokoju!

Hvaležni farani.

VISOKA BISTRICA

OPOZORILO ROMARJEM:

V nedeljo po prazniku Kristusovega vnebohoda, dne 2. junija t. l. bomo obhajali največji romarski shod v letu. Prva sv. maša bo na ta dan že ob 6. uri zjutraj in zadnja — duh. slovesno opravilo — ob 10. uri. Ob 9. uri je sv. maša za Djekšane. Romarji, iskreno vabljeni! Mostovi na novi cesti so v redu.

V „Našem tedniku“ smo nedavno brali o tistem, izrednem zlatem jubileju g. Marije Linasi v župnišču v Selah. Tudi pri nas je 28. maja t. l. kar na tistem obhajala 80-letnico rojstva gospodična Ana Plasch, vzorna in skrbna kuharica v tuk. župnišču. Pozna jo vsa okolica, zlasti pa romarji, posebno oni iz Rožne doline, ki prihajajo vsako leto semkaj na božjo pot. Rojena je bila 28. maja 1877 na Golšovem pri Žihpolju in prišla 12. julija 1909 na praznik sv. Mohorja in Fortunata na Visoko Bistrico k svojemu sorodniku, tedanjemu župniku, zdaj že pok. Karlu Plasch-u. Njemu je z vso požrtvovalnostjo stregla 31 let do njegove smrti l. 1940. Nato je 5 let v težkem vojnem (Konec na 8. strani)

Dunajski živinski trg v stiski

Dunajsko tržišče za klavno živino je najvažnejše v Avstriji in določa cene praktično za vso državo ter urejuje preskrbo s potrebnim mesom za prestolnico in bližnje predele, to je za večino prebivalstva države. Kljub temu pa ne obstoji nobena zakonita določba, ki bi odredila obveznost prehoda klavne živine od rejca preko javnega tržišča k predelovalcu in naprej k potrošniku. Pomankanje take določbe je dovedlo v zadnjem času do zelo nevarnih posledic. V rešnici se vedno večja količina klavne živine, ki gre mimo trga od proizvajalca k predelovalcu oz. mesarjem. Po računih dunajske „Wirtschaftskorrespondenz“ gre mimo trga 30 odstotkov vseh prašičev za zakol.

Tako se dogaja, da je trg slabo obiskan, to je, da se ga kupci in prodajalci izogibljajo. Vzrok kupovanja „pod roko“ je izogibanje raznim taksam in drugim datjavam, ki jih iztirjuje tržna uprava in služijo za vzdrževanje tržnih objektov in osebje. Veli-

ko živin. tržišče ima svoje stavbe, gotovo številno osebje ter obveznost za izvrševanje higijskih ukrepov. Vprav ti so zadnje čase postali zelo strogi in so se tudi podražili.

Kar se sedaj dogaja, je naslednje: Na trg prihaja vedno manj blaga in zato stroški za vzdrževanje tržišča še bolj obremenjujejo to blago. Ta bremena potem prodajalci prevajajo na cene. To pa zopet povzroča, da je kupcev vedno manj in da ti v vedno večjem obsegu nabavljajo potrebno blago izven tržišča. Tako je moč razložiti pojav, da je na uradnem tržišču 6000 repov preveč, ki s težavo najdejo kupce; dočim vlada izven tržišča povprašanje po 8000 komadih.

Preskrba z mesom je še vedno pod oblastveno kontrolo, ki zagotavlja določene cene. Se razume, da je sleherni načrtovanje zadovoljive potreb potrošnje nemogoče brez urejenega tržišča, preko katerega gre vse blago.

DROBNE ZANIMIVOSTI IZ KMETIJSTVA

URADNE URE KMEČKIH ZBORNIC. Kmetijska zbornica za Koroško opozarja, da odpadejo v tem tednu, to je od danes do 1. junija, sprejemi strank pri vseh okrajnih kmečkih zbornicah.

BOLHAČ SE POJAVLJA. Oddelek Koroške kmetijske zbornice za rastlinsko proizvodnjo opozarja pridelovalce sladkor. pese na škodljivca, ki se vsako leto znova pojavlja. To je takozvani bolhač (Erdflöh). Bolhač je pri sladkorni pesi prvi živalski škodljivec. Napada mlade poganjajoče rastline in se pojavlja posebno v toplim vremenih. Iz tega razloga je priporočljivo vsak dan znova pregledati nasade sladkorne pese. Če opazite, da je bolhač močnejše napadel sladkorno peso, je treba takoj pričeti z zatiranjem tega škodljivca. Sredstvo za za-

tiranje bolhača je Gesarol v prašku (Staub-Gesarol), katerega porabite 20 do 25 kg po hektarju.

SEJEM PLEMENSKIH PRAŠIČEV v št. Vidu na Glini, ki se je vršil pretekli petek, je bil zelo dobro obiskan, zanimanje kupcev je bilo živahno. Razen kupcev iz Koroške so prišli na sejem tudi interesi iz Salzburga, ki so predvsem kupovali merjasce. Posebno močno je bilo povpraševanje po žlahtnih plemenskih merjascih, pri katerih je povprečna cena znašala okoli 2900 šilingov. Požlahtnjeni merjasci so šli po 2600 šilingov. Od 48ih licenciranih merjascev obeh v deželi rejnih plemen so prodali 45 merjascev po povprečni ceni 2525 šilingov. Od 22 svinj je bilo prodanih 21 po povprečni ceni 3319 šilingov.

5. številka „VERE IN DOMA“

je minuli teden nastopila svojo pot na koroške domove. Prijetno pokrajinsko podoba Vrbskega jezera spremlja lep besedni opis tega bisera koroške dežele. Dr. Pavel Zablatnik nam predstavlja eno izmed najbolj izvirnih pojavov koroškega ljudstva, našega „bukovnika“ Andreja Šusterja - Drabosnjaka. Popelje nas v njegovo „pašto“ v Zvrhnjih Drabosnjah pri Vrbi, kjer je v slikoviti pokrajini ta ljudski pevec in dramatik nekoč oral in „te raime“ koval v „svovenjem“ jeziku. Zablatnik prijetno in zanimivo pripoveduje. Tako vzemo o šusterjevih preprih z ženo, ki ni mogla razumeti, zakaj je njen zamišljeni mož namesto za semenje „metal ven“ denar za tiskarje. Tako dolgo, da ni spravil kmetije na kant. Svojo in druge prepirljive zakonske žene je Drabosnjak zato ovekovečil v „eni lepi celi litanji od tah hudah žien“. Tudi oderuškega mlinarja, ki mu je posojal denar na visoke obresti, si je sposodil v „Raimeh od mlinariov“. Nesreča je Drabosnjaka pripravila do tega, da se je vdal pijaci, a še pri tem ni pozabil na „raime“. Za svoje sotrpine je spisal „Spet ena očitna spued za piance in vinske bratere“ in sam jim je dal dober zgled s to-le samozipovedjo: „Tu je mene sama sram, ker ga tudi rad srkljam.“

Navedli smo teh nekaj vrstic, da pokažemo način Zablatnikovega pisanja. S tem pa je združena tudi temeljita strokovna ocena Drabosnjakovega dela in

pomena za slovensko književnost v časih, ko večina našega kmečkega ljudstva še ni znala pisati, a brati le malokateri. - Valentin Polanšek nadaljuje svoje „Obirjana“. Marija Inzko je prispevala prijetno črtico iz šolskega okolja, ki nam razgrinja težave dekliške duše. Prispevek odlikuje prisrčnost. Foltej pa s cankarjanskim navdihom obuja spomine na mladostni grehek, enega izmed mnogih, kot jih je bržkone vsakdo izmed nas storil v letih doraščanja. Črtica bo morda vzpodbudila tudi druge sodelavce, da posežejo v bogato zakladnico mladostnih spominov. Zelo zanimiv je sestavek o „Mištru Krabat“, nekakem lužiško srbskemu sorodniku slovenskega Martina Krpana.

Pavle Zablatnik nadaljuje prikaz koroških ljudskih običajev. V tej številki sta na vrsti Jurjevo in Florijanovo. Sploh obeta postati ta serija člankov zaokrožena podoba slovenskega ljudskega žitja na Koroškem po letnih časih in cerkvenih praznikih. Prijeten je Mirin prispevek z Zilje in upati je, da bo našla še več posnemovalk iz drugih krajev.

Ta številka prinaša pesmi Maksa Sarga, Hermana Grma in Antona Kuchlinga. Nadaljuje se vzgojna razprava „Ti in ona“, ki ji sledijo poročila iz književnosti in umetnosti ter o koroškem kulturnem življenju. Tehten je tudi članek o dobrih krščanskih materah.

Problem narodnih manjšin

(Nadaljevanje s 3. strani)

To so splošne smernice. V konkretno življenje narodov morajo biti vgrajeni pravni instituti, ki bodo zagotavljali učinkovitost teh smernic. Liberalna država je hotela prepustiti vse skupaj svobodni igri sil. Zgodovina nas je prepričljivo poučila, da pri tem močnejši zatira šibkejšega, večina manjšino. Socialno šibkejši so se zato združili in v teku časa dosegli priznanje pravne osebnosti. Povsod je videti socialne in gospodarske interesne skupnosti, ki uživajo to predpravo. Zakaj bi naj to pravico odrekli narodnim manjšinam? Obstoj državni zakoni za zaščito družbenih slojev, ki so izpostavljeni izkoriščanju - zakaj ne bi izdali takih „izjemnih zakonov“ tudi za ogrožene narodne manjšine?

Te narodnostne skupine imajo do takih zakonov naravno pravico. Kot smo že prej ugotovili, ima narodnostna skupina, posebno kadar živi na zaključnem naseljenem prostoru, lastnosti pristne skupnosti, ki je bila ustvarjena po naravi sami, pa čeprav ta družba ne poseduje popolnosti države. Ta družba ali skupnost ima svoj cilj: gojitev lastne narodnosti, jezika, običajev oče-

tov, skratka lastne narodne kulture. Ta po naravi sami podani in hoteni cilj utemeljuje brez nadaljnje pravice vsake manjšine do sredstev, ki so potrebna za doseg omenjenega namena, to se pravi, da je manjšina kot posebna skupina, ki se zaveda lastne svojstvenosti in posebne kulture, že zaradi tega po naravnem pravu pravna osebnost s pravico do lastnega življenja. Ta svojstvenost seveda ne more postati učinkovita, ako je država ne priznava in je z zakoni ne ščiti. Lastno življenje manjšine zahteva določeno avtonomijo v okviru skupne države. Ta samouprava bo sprva kulturnega značaja in se bo predvsem nanašala na šolstvo. Ker pa je kulturna avtonomija brez določene politične avtonomije le mrtva črka, zato ima manjšina tudi pravico do politične avtonomije: vzorni primer za to nam nudi Švica.“

Pisec se nato bavi s položajem manjšin v državah s federalistično in centralistično ureditvijo. V zvezni državi bo že samo po sebi obstajala večja voljnost za priznavanje pravic manjšinam in njih zaščito kot v enotni (centralistični) državi. Saj državni egoizem vedno stremi za tem, da prezre neprijetne dolžnosti. V enotni državi ga njena ureditev naravnost zavaja k temu.

„Ako se manjšina v gotovi državi čuti ta-

Našim gospodinjam

Kako poleti ravnamo z mesom

Prišel je tisti čas, ko se zaradi vročine meso rado pokvari; to je, dobi duh, diši. Vsaka gospodinja se tega boji. Vsaka pač ne more kupiti mesa tisti dan, ko ga skuha; oskrbeti si ga mora dan ali dva prej. Ker tudi hladilnika (Kühlschrank) ni v vsakem gospodinjstvu, si mora pomagati drugače.

Že ko meso nesemo od mesarja domov, pazimo, da ne bo stlačeno na dnu torbice pod težo drugih živil. Leži naj lepo prsto in če je le mogoče, ga ne nosimo s seboj po vseh trgovinah. Kupimo ga nazadnje in pojedimo z njim hitro domov. Umijmo ga kar se da hitro, ker, ko leži v vodi, se izluži, izgubi mnogo hranilnih snovi. Tudi ga ne nasolimo, ko ga shranimo, ker sol se stopi in tako nastala tekočina važne snovi odvaja v skledico ali na krožnik.

Kako shranimo meso za eden, dva dni? Kos, brez papirja, denemo v porcelanast lonček ali skledico, kar postavimo v večjo posodo z vodo. Vodo večkrat premenjamo. Ponekod zavijejo kos mesa v snažno krpo, ki je prepojena s kisom. Vendar tkanina že odzame mesu nekaj soka. Še boljše je meso, ki ga namažemo z olivnim oljem in zavijemo v pergamentni papir. Ta namreč ne vpija soka in se mesa ne prime. Po uporabi ga lahko posušimo in drugič spet uporabimo. Pazimo tudi, da do mesa ne pride mesna muha, ki v meso znese jajčeca. Ker je tej muhi vonj po čebuli zelo zoprno, lahko v takem primeru na meso narežemo čebu-

le. Na temnem, mrzlem prostoru bo meso dobro shranjeno. Glejmo, da bo hram zaprt, da sočne pečenke ne bo pojedla mačka, ker potem je vse shranjevanje odveč. Potem, ko kapus zraste, meso tudi lahko shranimo med snažne liste kapusa.

BRAMOR NA VRTU

Mnoge gospodinjice vrtnarice se pritožujejo, da bramor uničuje posevke na njihovem vrtu. Ta veliki škodljivec odgrizuje pod zemljo korenine in na vrhu tudi zelene dele rastlin. Uničujemo ga tako, da s prstom sledimo rovu. Tam kjer gre rov navzdol, v globino, ima gnezdo, ki je veliko kot jajce. V gnezdu je mnogo jajc, ki jih uničimo. Bramor gnezdi meseca junija. Na gredah mu nastavljamo cvetlične lončke. Te zakopljemo v zemljo tako, da je rob še 2 cm pod površino cemelje. K lončku damo kake tri lesene late. Bramor ne leze rad čez „remeljne“. Teče ob njih in pade v lonček, odkoder ne more. Luknjico na dnu zamašimo. Tudi pod deskami bramor rad lazi. Denemo jih na stezice. Če jih čez nekaj dni dvignemo, bo vse zrito. Pod deskami ga tudi lahko lovimo. Nastavljamo jim tudi strup, t. j. testo iz 1 dela strdi, 1 dela moke in 1 dela mišnice (arzenika). Za fižol debele kroglice iz tega testa polagamo v rove. Vonj po strdi privabi škodljivca, arzenik pa ga umori.

Ziljani v borbi za svojo zemljo

Na zadnji seji zvezne vlade je zunanji minister ing. Figl poročal, da italijanska vlada še naprej odklanja sleherni splošno ureditev lastnine planinskih pašnikov ziljskih kmetov na ondodni avstrijsko-italijanski meji. Zvezna vlada je pred kratkim podregala v Rimu za rešitev tega vprašanja, toda italijanska vlada je v odgovoru poslala samo omejene predloge za ureditev obmejne lastnine v ožji okolici Trbiža. Dunajska zvezna vlada je te predloge poslala koroški deželni vladi v proučitev. Predlogi sem, predlogi tja, pri tem pa vse ostaja pri starem, to je pač bolj slaba tolažba za ziljske kmete, posebno danes, ko je živinoreja ena izmed najbolj donosnih panog kmetijstva. Pri tem pa se zavidljivo ozirajo na svoje srečnejše sosede ob avstrijsko-jugoslovanski meji, kjer je ta zadeva bila s strani avstrijskih in jugoslovanskih oblasti urejena v splošno zadovoljstvo vseh prizadetih.

Motorne kosilnice Stroj za trošenje gnoja Gumijasti vozovi

JOHANN LOMŠEK

ŠT. LIPŠ, Tihoja 2, p. Dobrla ves

Odplačilo je mogoče na obroke. Cenik dobite po želji brezplačno.

Nudimo za nižje cene boljše blago

KRISCHKE & CO.

KLAGENFURT,

8. Maistrasse 3 in Neuer Platz 12

ZIMNICE, tridelne, 90x190 cm velike, z 1a afrikom napolnjeno Šil. 265.-

ZIa-afrikom polnjeni in z mehko vato na obeh straneh, samo Šil. 319.-

Iz čisto platnena gradla, neprodušnega za žimo in polnjen z mehko volno, specialna izdelava, z 20 kg polnjenim Šil. 460.-

PRESITE ODEJE, ročno delo in kompletno velike, na obeh straneh Klothin, z vato polnjene, posebn otrpežne, samo Šil. 115.-

KLOT PRESITE ODEJE, na obeh straneh dober klot, 130x190 cm velik, z najboljšo vato polnjene, posebno poceni Šil. 159.-

BROKAT-ODEJE, ročno delo, v različnih barvah, 3 kg napolnjeni že od 169.- šilingov naprej.

BLAZINE, 60x80 cm velike, iz neprodušnega inleta polnjene z 1½ dobri perjem za blazine Šil. 49.80

Rayon-volnene koce, 140x190 cm velike s porduro ali kariranc, v različnih barvah, mehke od Šil. 129.-

Perje za blazine, dobra kvaliteta, kg od Šil. 18.90

POZOR! POZOR!

Gostilničarji, hotelski obrati in obrati s tujskimi sobami dobijo poseben popust!

ko vsaj upamo.

V takem ozračju bo potem moč vprašanja narodnih manjšin obravnavati z večjo nepristranostjo.“

Pisec nato pravi, da bi v novih razmerah odpadli razni izgovori, ki jih države navajajo za to, da ne izpolnijo svojih dolžnosti do manjšin, kot strategične potrebe, gospodarski razlogi.

„V dobi atomske bombe bo sklicevanje na državno obrambo izgubilo svojo prepričevalnost in v znamenju gospodarske povezanosti, pa tudi drugi (gospodarski, op. prev.) razlog izgubil upravičenost. Kapital je moč z najboljšim dobičkom naložiti tudi vosednjem predelu pomirjene in zedinjene Evrope.“

Morda bo treba imeti še mnogo potrpljenja, preden bomo dočakali novo vstajenje zapadne skupnosti. Toda priti mora, ako naj Evropeci ostanemo pri življenju. Problem narodnih manjšin ni edino med perečimi vprašanji, ki jih more rešiti zgolj evropska skupnost.

Potrebna nam je Evropa kot prava zveza z narodno organizacijo in razsodiščem, pred katerim bodo mogle med drugimi tudi narodne manjšine kot pravne osebnosti zastopati svoje pravice.“

ko zatirano, da ji ne preostaja več nobena druga pot za izvrševanje svojega kulturnega poslanstva med sorodniki, potem ji gre pravica, da dela na odcepitvi od zatiralske države in pravica do ustvaritve lastne državnosti. Toda ali si moremo želeči, da se to zgodi na nasilen način, v svetu, kjer se narodni spori utegnejo zlahka razplamteti v svetovni požar? Prav gotovo ne. Zaradi tega kaže manjšinsko vprašanje preko strank v sporu k mednarodni skupnosti ljudstev. Ako sploh, more le od slednje priti rešitev.

Mnogi bodo pri tem pomislili na Združene narode in se skeptično nasmehnil. Res je, da velika skupnost vseh narodov potrebuje svoj čas, da doseže zrelost. Še niso vsi tisti, ki nosijo odgovornost, doumeli njenega pomena in potrebnosti. Medtem pa pomislimo na manjše kontinentalne zvezne držav, ki gredo preko okvira posameznih narodov. Ko bodo n. pr. uresničeni evropski trg, skupne carinske meje itd., bo potrebna ne le določena skupna zunanja politika, ampak tudi omejitev suverenosti posameznih narodov, ki so jo novi časi pretirano poudarjali. Absolutna, malikovalsko češčena neodvisnost države bo obledela. Ta-

Ali je naše delovanje pravilno?

Če hočeš v življenju doseči kakršenkoli uspeh, si moraš zastaviti neki cilj, imeti določene sposobnosti, toda predvsem moraš — delati. Delo je torej prvi pogoj, brez katerega ne boš ničesar v življenju ustvaril, pa če si še tako nadarjen. Toda kakor povsod je tudi pri delu neobhodno potrebno določeno znanje.

V glavnem poznamo dve vrsti delavcev. Nekateri garajo vse življenje, ne da bi si privoščili trenutek počitka, a se kljub temu nikdar ne povzdignejo iz povprečnosti. Drugi delajo z isto vneto, a dosežejo prav lepe uspehe. Razlika je v tem, da so prvi z mislimi tako zatopljeni v svoje delo, da jim je sam sebi namen, medtem ko se drugi tu pa tam oddahnejo, ker žele svojo dejavnost kritično premeriti ter jo po potrebi pravilneje usmeriti.

Delo seveda ne more biti zgolj sredstvo, s katerim si priboriš košček kruha. Kajti če tako misliš, boš zelo žalostno prebil tretjino svojega življenja. Tako umsko kakor ročno delo ti mora učinkovito pripomoči, da dosežeš svoj ideal, ki se pa ne more omejiti samo na košček več ali manj zabeljenega kruha.

Če je n. pr. tvoj ideal poštenost, boš imel nešteto prilik, da prav s svojim delom sebi in svojemu bližnjemu dokažeš, kako si zastavljeni cilj res dosegel. Vsi seveda v življenju težimo za tem, da si pridobimo tudi kako materialno dobrino. Vedimo pa, da moramo tudi za ta cilj trdo delati. Znano je sicer, da so veleumni prišli do svojih največjih iznajdb, kadar so to najmanj pričakovali: na sprehodu, med branjem časopisa, med igro itd. Ne smemo pa misliti, da so to odkrili iz nič. Nasprotno! Vsi vemo, da so bili veliki možje predvsem neutrudljivi delavci in da so njihove iznajdbe plod požrtvovalnega in marljivega dela.

Poleg dela pa je nujno potreben tudi počitek. Pravi počitek pa ni, kakor mnogi sodijo, brezdelje, temveč čas in sredstvo, da si iz tega, kar si že ustvaril, pridobiš novih navdihov in idej. In takšen počitek je skoraj bolj koristen od samega dela.

Delajmo torej, a se obenem tu pa tam oddahnimo in se medtem uprašajmo, ali je naše delovanje pravilno ter premišljajmo, kako bi mogli svoje delo izboljšati, da bi ga hitreje in z manjšim trudom izvršili. V tem se moramo vaditi že v mladosti, če hočemo, da bomo imeli uspeh v življenju in delali tako nam v veselje ter delodajalcu v zadovoljstvo.

Skrivalnica v marmeladni posodi

Ko so se šli v tretje skrivati, je mižala v kotu na dvorišču Poharjeva Majda, Drago je pa pri večnih vratih pazil, da ni kukala, in čakal, da se do drugi poskrili. Potem je zaklical „Zdaj!“ in stekel v vežo, da se še sam skriva med Petričeva vrata. Tam sta bila že Jurček in Franček. Ko so se vsi trije stiskali in pririvali med vrata, so tako butali vanje, da je prišla vena gospa Petričeva. Huda je bila precej in so morali izpred vrat.

Jurček in Franček sta skočila v temen kot pod stopnice, Drago pa ni našel skrivališča. Povsod je že kdo čepel in ga odganjal, a Majda je že po veži capljala. Hitro steče po hodniku v veliko klet, kjer je stala na sredi široka, pokrita kad. H kadi so bile pristavljene stopničice.

„Tu notri me Majda ne bo zlepa našla!“ — je dejal, stopil na stopničice, odmaknil pokrov in skočil v kad. Namesto na trdo dno je priletel v nekaj mehkega, kar je dišalo po marmeladi. Do ust se je pogreznil notri in ko je pokusil, je bila res marmelada. Na vsa usta jo je začel požirati.

Majda je našla za zabojem v veži najprvo Tončka, pod stopnicami Jurčka in Francka in za njima po vrsti druge. Samo Drago ni našla. Ze vse dvorišče, drvarnice in vso hišo je preiskala. Nazadnje je prišla še v klet in pogledala v kad. Ker še Drago ni oglasil, je skočila za njim, a pokusila je marmelado in tudi pozabila, da se gre skrivalnice.

Zdaj ni bilo nazaj ne Majde ne Draga. Šel jih je iskat Tonček; ko še njega ni bilo, Jurček, za njim Francelj, Micika, Zvonko in tako naprej. Vsem se je enako godilo in ni jih bilo nazaj. Zadnja je ostala sama Rozika, ki se je že jokala, ampak v marmeladi se je precej nechala.

Po hiši in dvorišču je bil zdaj mir kakor še nikoli. Mame so bile vesele, da so otroci tako pridni. Ko so večerjo skuhale, se jim je pa le čudno zdela, da ni nikogar slišati.

Šle so pogledat in videle, da otrok nikjer ni. Iskale in klicale so jih pa druga drugo izpraševale, ali kaj ve. Vsaka je rekla, da so se popoldne otroci še skrivalnice igrali in vpili, potem je bilo pa kmalu vse tiho.

„N' mav čez izaro . . .“

Dragi mladi čitatelji našega lista, kdo izmed vas ne pozna te lepe pesmi? Saj ste jo že tolikokrat prepevali. Kajne, lepa je in se vam je priljubila. Marsikateri pa ne ve, kje je nastala in zakaj. Doma je pri nas v lepi Koroški. V naslednjem se hočemo nekoliko poglobiti v lepoto Slovenske Koroške in si osvežiti znanje iz šole.

Če se vzpnemo na enega izmed vrhuncov naših lepih gora — morda na Peco ali na Obir — se nam odpre presenetljivo lep razgled. Pod nami se razprostira široka, z valovitimi hribovjem večkrat razmejana dolina — Podjuna, posejana z malimi griči in hribi, ki so porasli z bujnimi gozdovi. Vmes so rodovitna polja, zeleni travniki in senožeti. Po vsem ozemlju so razprežene kakor pajčevina svetle črte — ceste. Po sredini opazim dolgo, kakor kača se vijočo močnejšo črto, ta se svetlika v sončnih žarkih — reko Dravo z nešteti malimi žilicami — potoki.

Po vsej Koroški pa mežikajo, kakor razbiti kosi zrcal, večja in manjša jezerca. Iz za svežega zelenja se blišče v sončnih žarkih v

praznični belini cerkvice, hišice, vasi, trgi in mesta. Naravna čudežna preproga, sestavljena v vseh mogočih barvah, leži pred našimi, od čudovite lepote strmečimi očmi — zemlja, ki je last koroških Slovencev. Tam daleč na zapadu nam zapirajo pogled mogočni, do neba segajoči gorski velikani, pokriti z večnim snegom in ledom.

Bajna, razkošna, nepojmljivo lepa je ta slika. Kdor jo je videl enkrat, mu ne da srce miru, vabi ga in vleče tajna sila, gorko hrepenenje videti še in še to čarobno sliko, piti z očmi lepoto čudovite zemlje Koroške, zibelke slovenskega naroda.

Izkopanine in razni najdeni predmeti nam dokazujejo, da so imeli v najstarejših časih to zemljo v svoji lasti Piri in Kelti. Te so izpodrinili Rimljani. Ko je razpadla rimska država, so prišli iz podonavskih ravnin Slovenci, ki so zasedli vse te pokrajine ob rekah in rečicah tja do Toblaškega polja. Naselitev se je izvršila okrog leta 500 po Kr. r., torej pred 1457 leti.

Ker so prebivali med visokimi gorami, so jih imenovali gorske Slovence (Karantane).

„HASAN-AGINICA“ V CELOVCU

Skrbno pripravljena predstava žaloigre iz turških časov, prirejena po znani hrvaški narodni pesmi, „Hasanaginica“ je v nedeljo dne 19. maja v prostorni Kolpingovi dvorani zbrala celovške Slovence. Čeprav je krasna, sončna nedelja vabila v smejočo pomladansko naravo, so celovski Slovenci do cela napolnili dvorano. In ni jim bilo žal, da so prišli.

Uvodoma je preč. g. Vinko Zaletel v kratkem govoru obrazložil vsebino igre, ki se dogaja v Bosni, v času, ko je ta pokrajina bila še ena izmed dežel turškega cesarstva. Zgodba pripoveduje o Hasanaginici, nesrečni ženi mohamedanskega age (plemiča) Hasana, ki jo mož zavrže in mora vsled tega zapustiti njegovo hišo in tudi otroke, kajti

kruta turška postava določa, da so otroci last očeta. Nesrečna mati te ločitve ni mogla preboleti, zato ji od žalosti po deci počl srce.

Farna mladina iz št. Jakoba v Rožu je zaigrala pretresljivo tragedijo materinske ljubezni s tako prepričljivo silo, kot je že dolgo nismo opazili pri kaki slovenski gledališki prireditvi.

Marljivi režiser č. g. Vinko Zaletel je s požrtvovalnimi igralci iz št. Jakoba igro z globoko etično vsebino res skrbno pripravil. Vsi igralci in igralke, posebno pa nositeljica glavne vloge, nesrečne Hasanaginice, so svoje naloge vzorno rešili. Tudi okusna scena z orientalskimi preprogami je pripomogla k ustvaritvi pristnega ozračja. Predstavo je vsekakor treba oceniti kot pomemben kulturni dosežek, in — kar je še več vredno — dokaz, da se more ob dobrem vodstvu in požrtvovalnih sodelavcih tudi podeželska igralska družina povzpeta na zavirljivo višino. Kajti predstava „Hasanaginice“ je bila resničen kulturni dogodek v Celovcu in upamo, da ne bo zadnji!

Ob zaključku je občinstvo prizadevne igralce nagradilo z res zasluženim aplavzom, ki ni hotel ponehati. Bil je res prijeten večer, in uspeh te prireditve naj bo vspodbudo vsem obiskovalcem in igralcem, pa tudi zaenkrat še počivajočim tvornim silam med nami.

na dvorišče. Starši, ki so vso noč jokali od žalosti, so zdaj jokali od veselja.

Ampak ko je hotel vsak svojega vzeti, je bila velika zadrega, čigav je kdo. Nič se niso razločevali, ker se jih je marmelada tako na debelo držala in vsi so enako smrčali in grčali. Na glavah ni bilo razločiti ne nosa, ne oči, ne ust, ne ušes in brisanje ni pomagalo nič. Ljudje so se še sami prav namazali in raznesli marmelado po vsej hiši, po kljukah in po zidu. Kdor je prišel blizu, se ga je marmelada prijel.

Takrat je prišla mimo ženska, ki je prignala v mesto kozo na semenj. Nič ni vedela o zgubljenih otrocih. Ko je slišala toliko vika, je stopila na dvorišče vprašat, kaj je. Pravilo so ji, kako se je zgodilo, za njenim hrbtom se je pa tačas koza stegnila k prvemu otroku in ga začela po glavi lizati. Ker je bilo sladko in dobro, ga je s tako vneto obloževala, da se je kmalu pokazal obraz.

„Jej, to je moj Jurček,“ je naenkrat vzkliknila ena izmed mam. Vzela ga je v naročje in stekla z njim v hišo.

Zdaj so šele ljudje zapazili, kaj je naredila koza, za katero jim prej ni bilo mar. Brž so jo pustili k drugim otrokom in obložala je do čistega vseh enaindvajset. Kogar je dovolj obložala, ga je mama odnesla domov.

Obdelovali so polje in redili živino. Imeli so svoje poglavarje, vojvode imenovane, ki so jih ustoličevali po slovanskih obredih na Gosposvetem polju. Stolovali so v Krnskem gradu pri Gospe Sveti — najstarejši slovenski cerkvi, ki jo je posvetil škof Modest konec 8. stoletja. Zgodovinska priča je še danes ohranjeni vojvodski prestol.

Zaradi zgodovinski priznane krotkosti in miroljubnosti si niso koroški Slovenci ohranili samostojnosti niti svobode, kajti že leta 843. so prišli pod nemško nadoblast. Zaradi stalnega tujega pritiska se je njihovo število silno skrčilo in dve tretjini lastnega ozemlja je prišlo v nemške roke. Le imena rek in gora in deloma naselbin so neoporečna priča, da je bila nekdanja ta zemlja slovenska posest. Naslednje številke povedo, kako je padlo število Slovencev:

Leta 1848. so našli 120.000 kor. Slovencev, dobrih 50 let pozneje pa le 82.000. Glavno mesto Celovec je imelo pred 80 leti trikrat toliko Slovencev kakor Nemcev, saj je bilo izven par nemških trgovcev slovensko mesto, a danes kaže čisto drugačno lice in danes se upajo trditi nemški krogi, da mi „nemške kraje“ sloveniziramo, ker se borimo za naše narodne pravice. To pa je naša dolžnost.

Težko nam je ob žalostni ugotovitvi, da nazaduje število naših ljudi in da prehajajo naše najlepše pokrajine v tuje roke. Narod čuti to bolečino. Razžaloščen in razdvojen v svoji mehki, čuteči duši toži zato v narodni pesmi:

„Zdaj vse minulo je,
Nič več pel ne bom,
Ker ni več moj mili, dragi dom!“

Ksaver Meško:

Na pot v tujino

Pol otrok si. A to pač veš:
Široka cesta vodi v svet,
prav ozka k Bogu gor v višine.
Zdaj greš. Morda se v teku let
kedaj spet spomniš domovine.

Zahrepeniš, prispeš nazaj.
Blagoslovljena zdaj, ko greš,
in v dan, ko spet nazaj prispeš.
A pazi, da si ne zapreš
s potmi po svetu poti v raj . . .

Očetje so morali v službo, mame so pa doma otroke kopale in obleke prale. Tepen ni bil nihče in vse se je zdela dobro.

Popoldne se je pa vrnil gospodar one kleti. Strašno je bil hud, ko je izvedel in videl, kaj se je zgodilo z njegovo lepo marmelado, ker je pozabivši pustil odprto klet. Zahteval je, da mu marmelado plačajo.

Bolj je bilo nerodno, da so se sosedni otroci toliko iz njih norčevali, ker jih je bila koza obložala.

Grdo je koga zasmehovati in hudo je zasmehovan biti, vendar si ni znal nihče pomagati, dokler se ni Drago prave domislil. Drago je bil več in močan fant.

Ko je šel k peku po žemlje in so iz drugih hiš otroci vpili za njim: „Glejte, glejte, tega je koza obložala!“ — se je obrnil in moško odrezal: „Naj me je, saj vam je gotovo žal, da me niste vi!“

In je še dejal, da bo zanaprej vsakogar pretepel, kdor bo še kdaj kaj jezik brusil. Tako so dali mir, stvar se je pozabila in otroci iz cele ulice so bili spet prijatelji.

Samo v ušesih je od takrat otrokom malo marmelade ostalo. Zato ne slišijo, če jih kličejo. In očkom ni nihče denarja povrnil, pa ga zato še danes nimajo.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Franc Werfel:

Gospod Weissenstein, POBOLIŠEVALEC SVETA

Evropa 1911. Zlata večerna rdečica dobe, katere najtežje skrbi se nam danes zdijo rajске brezskrbnosti. Iz naslovov časopisov ni udarjalo sovraštvo, ni pronicala kri. Svet se je vncemal za kako novo opero, za kako drzno knjigo, za kako radikalno umetniško strujo. Senzacije še niso zaudarjale po uničevanju in odvzemanju pravic milijonskim množicam. Gotova mračna razpoloženja, ki jih danes imenujejo „politične ideologije“, so takrat napolnjevala le glave posameznih posebnih, bedakov in apostolov-samoukov. Politični in nacionalni „zveličevalci“ — v popolni posesti vseh svojih napak — še niso stolovali v vrhovnih državnih pisarnah, temveč so se gnetli po nočnih zavetiščih. Srečaval si jih pri stalnih omizjih plesnivih gostiln, ki so jih obiskovali politizirajoči malomeščani, ali pa — v najboljšem primeru, — v literarnih kavarnah. Te kavarne v Parizu, Berlinu in na Dunaju — dobile so posmehljivi priimek kavarne bolestenega slavohlepja — niso bile zgolj kotišča spremenljivih novih mod, ampak še več, bile so duhovne čarovniške kuhinje bodočega gorja, ki je sedaj postalo resničnost.

Naša zgodba se je začela v eni izmed takih kavarn. Spominjam se še, da smo tistega decembrskega večera govorili o Dostojevskem. In kdaj je bil kak večer, v kateri letni dobi, da ne bi govorili o Dostojevskem? Bil je zaščitni patron naše generacije. Morda smo prav o „Idiotu“ razpravljali, ko se je naši mizi približala pojava, ki je po vsem videzu stopila med nas iz strani te knjige. Bil je majhen mož, človeško bitje, skratke velikosti, z uvelo držo, čeprav brez dvoma še v mladih letih. Roke je imel na čuden način prekrizane preko trebuha. Vi-sele so od njega, podobne še ne popolnoma razvitim listom.

Glavo je skrat imel nagnjeno na stran proti desnemu ramenu. Bila je to vodena glava, tako ogromna, da jo moramo, ako hočemo biti pravični, označiti s kliničnim izrazom „Hydrocephalus“. Vrhunec grozljivo naprej nagnjenega čela je bil poraščen z redkimi kodrastimi, razmršenimi črnimi lasmi. Izpod tenkih obrvi so nas plašno pogledovale lepe, temne oči. Nikjer, niti pri živalih, še nisem našel na pogled, v katerem bi se zlivali v presunljivo enoto strah, poželjen je in otožnost. Nasprotje proti orjaški lobanji in žalostnim očem so tvorila usta, moram že reči usteca, s česnjevo rdečimi otroškimi ustnicami srčaste oblike. Seveda, kadar so se ustnice odprle, je bilo videti več skrbin kot zob. Človek je dvakrat obkrožil našo mizo. Glava se je vedno globlje nagibala po strani proti desnemu ramenu. Očividno je bila mnogo pretežka za tenki vrat. Pozornost je vzbujal njegov slovesni in obenem ponošeni dolgi suknjič s krajci, ki je obdajal malo postavko kot

brezoblična vreča. Izgledalo je, kot da se je oblačilo preselilo s telesa kakega orjaka na telesce palčka. Nenadoma sem začutil, da je to bitje stalo tik za menoj.

„Rešite me, gospod W.“ je prosil možiček, „anarhist Vohrizek mi streže po življenju. Hoče se maščevati nad menoj. Glejte, tam...“

„Najprej sedite,“ sem dejal in se primaknil k njemu. Človeško bitje poleg mene se je pogreznilo na stol in treslo se je po vsem telesu.

„Kdo je gospod Vohrizek, ta anarhist, in kaj imate z njim opraviti?“ je vprašal eden izmed nas in pri tem ni mogel zadrževati smeha.

Preganjanec je pobito zrl predse: „Danes je imel zborovanje v redutni dvorani,“ je začel s tresočim glasom. „Bilo je tam na stotine delavcev, sami ubogi, dobri ljudje. Govoril jim je o osvoboditvi žene. Toda on je lažnivec, slepar, nasilnež, pijanec, ta anarhist Vohrizek. Tedaj sem vstal jaz in se javil k besedi in rekel: Ako ste vi za osvoboditev žensk, gospod Vohrizek, zakaj potem

Dino Buzzati:

DVA AVTOMOBILISTA

Poltovorni avtomobil s številko MI 671423, ki ga je vodil 31-letni Vittorio Buttafava, je brzel po cesti proti Lodiju. Bil je krasen dan. Ob desetih, najkasneje četrta na enajst mora biti voz v Lodiju, da naloži blago; in sedaj je ura kazala že pol deset.

Poleg vozača Buttafave je sedel njegov tovariš, 28-letni Luigi Anselmi. Buttafava si je prižgal cigareto.

Mimo njiju je šinila električna ura na cestnem križišču. „Strela, ura je že skoraj tričetrt na deset,“ je zagodrnjal Buttafava. „Toda vedi, da javne ure, posebno tukaj v predmestjih, vedno nekoliko prehitveajo.“

„In zakaj ravno v predmestjih?“

„Hm!“

„Ze zopet ena izmed tvojih domislic...“

V tistem trenutku je neznan kužek, bel in črn, preskočil cesto.

Poltovorni avtomobil ga je zagrabil po cellem. Desno sprednje kolo, s širokim zračnim plaščem ameriškega tipa, je šlo naravnost preko njega. Začutila sta sunek. Nato še manjši, skoraj komaj občuten sunek, ko je šlo preko njega zadnje kolo.

Vozač ni ustavil. V zrcalu za gledanje nazaj (bila sta nameščena dva, za vozača in za spremljevalca) je Luigi Anselmi na bežeči cesti še opazil malo plosko stvar na asfaltu, tam kjer je prej bil peljal mimo avtomobil, in poleg nje človeško postavko, po vsem videzu mestni človek v starosti okrog 50 do

vsak dan pretepeate lastno ženo? Nastal je strašen škandal in on je prisegel, da me bo umoril. Le pogledite, le pogledite...“

Pri eni izmed sosednjih miz se je dvignil nek človek. Bil je v resnici anarhist, kot jih opisujejo knjige. Vranje črna kodrasta glava, kričeča kravata „Lavalliere“ in gorjača v roki. V Neaplju, v ulici Partenope, prodajajo taki možaki nedostojne fotografije. Možakar je sovražno bolščal v nas. Čeprav nisem nikaka bojevita pojava, sem takrat vendar nosil vojaško uniformo in bil v posesti široke konjeniške sablje. Vstal sem in mu vrnil sovražni pogled. Anarhist Vohrizek je izpljunil, vzel svoj mehki klobuk in se pobral. Človeček je olajšano vzdihnil.

„Vi ste me rešili. Ali smem biti vaš služabnik!“

„Kdo pa ste pravzaprav?“

„Jaz sem Weissenstein.“

„In kaj ste še?“

Ogromna glava našega gosta se je še globlje povsela na umazano marmornato ploščo naše mize. „Jaz sem trinajsti otrok mojih starišev,“ je dejal. Z prepevajočim glasom, v katerem so se lirčno vznemirila, napačna izgovorjava in sled neprikrite posmehljivosti s samim seboj združevala v svojevrstno celoto, je potem Weissenstein začel pripovedovati zgodbo svojega življenja.

(Konec prihodnjič)

60 let, ki je (kolikor je bilo še pač moč videti na tako daljavo) mahal s klobukom v roki, kot znak protesta in grožnje.

Bliskovito se je postava manjšala v obli površini zrcala, se spremenila v črn madež, kot voda v umivalniku, ki se z vrtnicem odteka.

Nekaj časa sta nadaljevala pot, ne da bi spregovorila besedico, kot da se ni nič zgodilo; skoraj predolgo je trajal njun molk.

Po dobrem kilometru je spregovoril Anselmi mirno: „Sicer bi pa lahko zavrl.“

Oni ni odprl ust.

„Prostora je bilo dovolj,“ je rekel Anselmi, mirno.

Drugi se je uprl: „Čemu sedaj te komedije? Zaradi navadnega počestnega kužka. Da, moral bi zavreti, ko vidiš kako sva že pozna.“

Molčala sta. Kazalec brzinomera se je zopet sukalo okrog 90–95. Bila sta že izven mesta.

Nadaljevala sta pot še nekaj časa, potem pa je spregovoril Anselmi z nizkim glasom:

„Sicer pa, reci mi, ali je bil zares pes?“

„Kaj?“

„Pravim: ali je bil res pes?“

„Kaj te prijemlje?“

„Pravim, ali si zares gotov, da je bil pes?“

„Saj ni mrtev?“

„Pri moji veri, če ta ni mrtev...“

„Potem, kaj te briga ali je bil pes ali pa psica?“ je izbruhnil v smeh Buttafava.

„Tega jaz nisem trdil.“

„No, torej!“

„Torej, pravim ti: ali sva zares gotova, da je bil pes?“

„Saj sva vendar videla, ali ne. Kaj hočeš, da je bila mačka?“

„Tega jaz ne pravim.“

„Sicer bi pa rad vedel, kaj te prijemlje. Bržkone ena izmed tvojih običajnih budalosti.“

„Šalo na stran. Pravim: ali sva gotova, da je res bil pes? Ali si ga res dobro videl?“

„Pri moji veri, kaj pa drugega, kot da sem videl. Pa saj si vendar videl tudi ti...“

„Seveda sem videl, toda...“

„Toda, kaj...“

„... prav dobro nisem videl, ne. Skratka, ne bi mogel priseči...“

... priseči, kaj...?“

„Ako bi me vprašali: ‚Ali si gotov, da je bil pes?‘ Prisezi, da je bil pes! Hm, več ne bi prisegel!“

„Sedaj me hočeš še dražiti. Ako ni bil pes, kaj neki naj bi bilo? Zini, povej, kar imaš v tvoji presneti buči. Ze ves čas nami-gavaš. Ako ni bil pes, kaj neki naj bi bilo?“

„Čemu se razburjaš? Ze zgolj dejstvo, da se razburjaš, kaže, da sam nisi gotov...“

„Jaz, kaj, da jaz nisem gotov?“

„Vidiš! Človek nikdar ne more biti sto odstotno gotov, včasih nas naši čuti varajo... In vprašujem se, ako ni bil sučajno namesto psa...“

„Slučajno...“

„Pravim: ako ni slučajno nanoslo, da je namesto psa...“

„Zini, zini že enkrat: da je bil kak otrok, to si hotel reči, ali ne...?“

„Jaz tega nisem izustil. Sam si to rekel. Ti govoriš o otroku. Čemu govoriš o otroku? Kako ti je prišla na misel ta reč o otroku?“

„Jenjaj, jenjaj, ne morem več prenašati teh bedastih šal...“ Molčala sta. Nato pa zopet Anselmi, kot da bi govoril s samim seboj: „Pa, bi vendar lahko zavrl... Prostora je bilo dovolj... Poznam te, Vittorio, saj nisi slab fant, toda vsakdo drugi, vsakdo drugi bi prisegel...“

„Kaj bi prisegel?“

„... da si to storil nalašč... Zaradi desetih minut zamude. Ali se je izplačalo? In potem, kaj če ni bil pes? Ali si predstavljaš, kaj se utegne zgoditi?“

„Kaj pa, če sta bila dva otroka?“ se je razdraženo ponorčeval Buttafava. „Kako bi mogel priseči, da nisem namesto počestnega psička povozil dveh otrok, ki sta šla v šolo? In potem zakaj dva, zakaj ne treh? Stavim, da si ti, Anselmi, ne bi upal priseči!“

„Gotovo. Odkrito ti povem, da ti tega ne morem obljubiti, ako me bodo poklicali na sodišče.“

„Molči, molči vendar! Sit sem že do grla tvojih budalosti. In potem še misliš, da si duhovit!“

Ze njima, v daljavi, se je oglasila sire-

PREPROGE — PRAUSE ▲ ZAVESE — PRAUSE ▲ PREPROGE — PRAUSE

F. GRIVŠKI: 26

Ozniki POVEST

Radi Elze bi rad s teboj govoril. Pa ti bom pisal. Zdrav bodi, Janez!“ Roko mu je stisnil in skočil čez zid v zelnik. V hlev je šel in tresil po vratu konja, ki sta ga začudeno gledala z velikimi očmi. Zgrabil je leseno skrinjo, jo pogljal na ramo in s trdimi koraki stopil v vežo.

Vsi so obstali.

„Z Bogom, gospodar! Jaz odhajam!“ Nič ni dejal Gregor, le nadzornika je ošinil s pogledom. Gospod Herman se je obrnil v kot in pljunil na tla. Tilka je prezirljivo gledala v steno. Samo mati Marička je vstala in Nikotu ponudila roko: „Pa z Bogom hodi!“

„In pazi, da še koga ne povoziš ali pa zmečkaš!“ je strupeno siknil polir. S Tilko sta se zasmejala. Ta smeh je zadel Nikota v dno srca. Ze je imel v ustih grozno besedo, pa jo je pogoltnil. Nagloma se je obrnil in izgubil skozi vrata v temo. Opotekal se je do klanca. Vse je vrelo v njem in neizreklija bolelost mu je stiskala srce. Noge so mu za-

stale. Zavlekel se je za grm in sedel na skrinjo. Zagrebel si je roke v glavo in zajokal.

Gospod polir se je poslavljajal. Prirežal se je iz hiše in vodil za roko Tilko. Stara dva sta ga spremila na dvorišče in se mu klanjala.

„Pospremi me do klanca, Tilka!“ je vabil dekle.

„Tako se vrnem!“ je dejala. „Kar v veži pustita luč!“ Tesno objeta sta stopala po klanecu. Niko se je splazil za grm. Videl je, kako je po ozari hušknila senca. Vlekel je na ušesa, pa ni mogel razumeti besed. Tihota sta govorila ter se ustavila tik za grmom. Slišal pa je razločno besedo Elza. Na lastne oči je videl, kako mu je padla v naročje. Nadzornik Herman je odhajal po klanecu, žvižgal je in mahal z roko. Ko se je skrila za ovinkom, je Niko planil pokonci. Zdirjal je za Tilko ter jo prestregel sredi klanca. Deklica se je prestrašena umaknila.

„Kaj iščeš?“ je zakričala.

„Tebe, Tilka! Samo eno besedo mi privošč, potem grem po svetu in nikdar več se ne bova srečala!“

Stegnila je roko in s kazalcem pokazala kakor psu: „Marš! K Elzi pojdi, nesramnež!“

Med nama je vse končano. Izgini, sicer pokličem Hermana!“ Niko je trepetal. Skočil je za grm, zagrabil skrinjo in se spustil nizdol. Pod klancem se je vzravnala senca, skočila je preko zidu. Zasišal je kletev, ki ji je sledil udarec in nato zategel krik. Pred njim se je zvalil na tla nadzornik. Po brežini pa je bežal Janez in se skrila ob potoku.

Pred hišo je zasvetila luč in temo je pretresel divji krik: „Ježeš, Marijal Ubil ga je!“ Niko je zbežal. Dirjal je po njivah, skakal čez jame in izgubil v temo.

Drugo jutro so ga vlovili v kamnolomu, kamor se je skrila v votlino. Vklenili so ga in odgnali v ječo.

Nadzornika so pa prepeljali v bolnišnico, kjer se je zdravil. Obiskovala ga je Tilka, dokler se ni čez dober mesec vrnil v vas.

Delavci, ki so brez dela pohajali po vasi, so kleli nadzornika. „Škoda, da ga ni bolje usekali!“ so govorili med sabo.

„Pa je res škoda!“ je pritrjeval Petrov Janez.

Niko pa se ni več povrnil. Izginila je za njim sleherna sled.

(Dalje)

VISOKA BISTRICA

(Nadaljevanje s 4. strani)

času oskrbovala njegovega naslednika p. profesorja Wolfganga Schütza, benediktinca iz št. Pavla v Labotski dolini. S hvaležnostjo se je še zdaj spominja. Po presledku nekaj let zdaj zopet z vso skrbnostjo in zvestobo streže sedanj. dušnemu pastirju. Rada pove, da ji je njen nekdanji duhovni voditelj v Celovcu, tedanji stolni kanonik in župnik zdaj že † Martin Kovač rekel: „Ti imaš poklic za službo v župnišču“. In res, ona takorekoč pozna le tri hiše: mežnarijo, kjer stanuje, župnišče in cerkev. Vsaki dan se udeleži sv. maše in prejema v sv. obhajilu Jezusa, ki ji daje moč, zdravje in srečo. — Prejema mesečno malo rento. Ker ne porabi veliko za svoje skromno življenje, preostanek razdeli v dobre namene. Znana je kot velika dobrotnica tukajšnje cerkve. Olje za večno luč plačuje ona, ravnotako prevzame polovico stroškov za cerkvene sveče. Župnija šteje samo še 150 duš in nekateri duhovniki v dekaniji ne morejo razumeti, da je župnija Vis. Bistrica glede raznih cerkvenih nabirk sorazmerno ena izmed prvih. Tukajšnji dušni pastir je že nekaterim duhovnim sobratom na tozadevno vprašanje pojasnil, da gđ. Ana prispeva skoro vedno 2/3 k nabirkam.

Pa kdo bi mogel naštetiti vsa njena dobrodelna dela! Slepici, osiroteli otroci, posilci za zidavo novih cerkva in drugi bi znali povedati o njenih darovih. Tudi primanjkljaje za razne cerkvene liste v fari po večini krije ona. — Zelo rada tudi bere in to brez očal. Znana je kot zelo goreča katoličanka in zavedna Slovenka. Zadnje leto je nekoliko telesno oslabela, a po duhu je še vedno čvrsta. Ima še dober spomin in močno voljo in ji je hudo, da ne more več delati kot prej. Jubilatki želimo obilo milosti božje, še mnogo let zdravja, da bo mogla z dobrimi deli še bolj bogato okrasiti nebeško krono. — Morda bo nejevoljna, ko bo to brala, toda je zaslužila, da ji posvetimo nekaj skromnih vrstic. Bog živi gospodično Ano še mnogo let!

Cerkev starega bogoslovja v Celovcu

V petek, dne 24. maja 1957, se je pečal celovski občinski svet z vprašanjem, ali naj se stara bogoslovna cerkev v Priesterhausgasse podere ali pa naj ostane.

Zahteva, da se cerkev poruši, je bila stavljena od škofijskega ordinariata. Posvetovanje občinskih mož je bilo nadvse živahno. Zastopniki OeVP so zagovarjali predlog škofijskega ordinariata in zatrjevali potrebo po novih stanovanjih, ki naj bi nastala na mestu, kjer stoji staro bogoslovje. Proti OeVP so se postavili predvsem zastopniki VdU, ki so hoteli za vsako ceno ohraniti dragocene freske, ki so v cerkvi starega bogoslovja.

Tajno glasovanje je odločilo z 18 proti 13 glasovi, da naj cerkev ostane.

Dejansko je pač položaj tak, da je bila cerkev sama utrpela pri bombardiranju med vojno razmerno malo škodo, medtem ko je bil ostali kompleks starega bogoslovja težko prizadet in bo moral biti porušen in nadomeščen z drugimi stavbami.

Že od leta 1932 je ta cerkev služila celovskim Slovincem ob nedeljah in praznikih ter predvsem v majniku pri šmarnicah. Tam se je zbiralo posebno po drugi svetovni vojni vsako nedeljo 200 do 300 ljudi. Cerkevno petje je bilo na višku in vsi smo bili presenečeni, ko je bila cerkev tik pred Veliko nočjo na mah zaprta z utemeljitvijo, da obstoja za vernike v cerkvi nevarnost in da mora biti tudi v okolici cerkve ves promet nad 6 ton prepovedan.

Tudi odstranitev cerkve prometne prilike v Priesterhausgasse ne more spremeniti, ker je širina ceste nespremenljiva zaradi Starega trga in vzhodnega dela Priesterhausgasse. Prometno vprašanje niti ni bilo merodajno na važni Velikovski cesti, ko so nasproti elizabetinskemu samostanu popravljali bombardirano hišo bivšega nemškega dijaškega doma. Takozvani „Jägerheim“ ni

kakor ni predstavljal kako stavbo posebne umetnostne vrednosti.

Dejansko pa so v cerkvi starega bogoslovja krasne freske, katere bi bilo možno obnoviti z razmerno malimi stroški. Seve mora biti tudi vsa cerkev zunaj obnovljena.

Slovinci v Celovcu imajo pravico do svoje cerkve in taka nujnost nastaja znova s slovensko gimnazijo, ki mora tudi dobiti prostor za nedeljsko božjo službo in bi bila tudi v tem pogledu cerkev starega bogoslovja, kakor nalašč. Dejansko je cerkev tako dobro ohranjena, da tekom zadnjih 15 let ni odpadel niti kvadratni centimeter lepih fresk. Če po drugih cerkvah z velikimi stroški skušajo izpod ometa spraviti zakrite freske zopet na dan in jih obnavljajo, se nam zdi povsem nerazumljivo, da bi tukaj na dlani ležeče umetnine ne bile obnove vredne.

Če je bilo v državi tri sto milijonov denarja za obnovo dunajske opere, če je letos za pomoč madžarskim beguncem bilo 80 milijonov šilingov, kakor je poročal pred nedavnim državni tajnik Grubhofer, tako mora biti tudi za obnovo cerkve, ki služi Slovincem v Celovcu, vsaj borega pol milijona, (so pa tudi strokovnjaki, ki zatrjujejo, da bi obnova ne stala toliko). M.

4 Vorteile:

1. Riesenauswahl - über 100 Ausstattungen
2. Die besten und billigsten Möbel Österreichs. Hartholzschlafzimmer von S 4000
3. Ratenzahlung ohne Aufschlag, ohne Zinsen
4. Zustellung frei Haus mit eigenem Spezialauto

GRÖSSTE AUSWAHL IN:
Polstermöbeln, Teppichen, Matratzen;
Vorhangstoffe zu sehr mäßigen Preisen

„DAS HAUS DER GUTEN MÖBEL“

KARL STADLER

KLAGENFURT / THEATERGASSE 4

SW - MÜBEL - VERKAUFSTELLE

Beratung durch eigenen Architekten!

Oglašuj v našem listu!

MARIJA IN SOLZICE

Mati božja počivala
s Sinkom je kraj loga;
v srcu je preišljevala,
kdaj za Sinka, Boga
deblo bode dozorelo,
da za sveto bo razpelo ...

V silni bóli zaječala
debela so po logu —
Mati božja zajokala,
vzdihnila je k Bogu:
„Nadenj pridi kar že koli,
— z Njim trpeti mi dovóli!“

Božje Matere solzice
kapale so v travo ...
in iz trave so cvetlice
vzklike in dobrovo
vso z dehtenjem napolnile,
Mater s Sinkom so častile.

Da bo v logu našem cvelo,
plakaj z nami, božja Mati —
cvet za sveto bo razpelo!
Tebi pa za majnik zlati
dali bodemo cvetlice:
speve naše — in solzice.

Milka Hartman

Najlepši spomin na sv. obhajilo in birmo je slika iz fotografskega ateljeja

Tollinger

CELOVEC — KLAGENFURT

Alter Platz 31. Telefon 20-76

Na binkošne praznike oba dneva odprto.

Pajčolane za poroko, prvo sv.
obhajilo. - Vence in šopke pri

Elgetz, Kainethof
KLAGENFURT

Nebeški oče je v svoji neskončni previdnosti poklical k sebi blago gospo in duhovniško mater

Uršulo Jakolič

zasebnico v Kotmari vesi

Blaga pokojnica je umrla v župnišču v Kotmari vesi v sredo, dne 22. maja 1957 po vdano prenašani bolezni v 87. letu svoje starosti in prevedena s tolažili sv. vere.

Rajniko smo spremili v soboto 25. majnika 1957 na pokopališče sv. Jurija v Kotmari vesi.

ZAHVALA

vsem, ki so spremili blago mater na njeni zadnji poti. Vsem č. gg. duhovnikom, posebno gospodu župniku Brumniku za lep poslovljni nagovor. Nadaljnja zahvala velja domači gospodinjji, ki je rajni materi v dolgi bolezni požrtvovalno stregla in ji lajšala zadnje dneve, kakor tudi vsem dobrim ženam, ki so jo obiskovale v težkih dneh. Za ubrano petje gre tudi cerkvenemu pevskeemu zboru iskrena zahvala.

ALOJZIJ HRIBAR,
organist,
v imenu vseh sorodnikov.

MALI OGLASI

VSAKA BESEDA STANE 1.10 S (IN 10% DAVKA)

Poudarjene besede in take z več kot 15 črkami stanejo 2.20 šil (tu 10% davka). — Naročilo malih oglasov naslovite na upravo „Našega tednika“, kjer mora biti najkasneje do vsakega ponedeljka zvečer. Oglas morete naročiti tudi telefonsko (Celovec št. 43-58).

KINO

CELOVEC-KLAGENFURT
STADTTHEATER

31. 5. do 3. 6. CinemaScope bravni film: „Die letzte Jagd“. (Vstop za mladino do 14. leta prepovedan).

VOLKSKINO

Od 31. naprej: „Liane, das Mädchen aus dem Urwald“.

WULFENIA

Od 31. 5. naprej barvni film: „Königin Luise“. Ljubez in trpljenje neke kraljice.

Za pomlad kupite blago in perilo dobro in po nizki ceni pri STOFFSCHWEMME, Klagenfurt.

NAPRODAJ

Kupite tam, kjer imate prednost! Okorn-modroci so specialno čiščeni in poceni. OKORN, Völkermarkter Platz.

Izdelava modrocev (žimnic) z najboljšim in točnim čiščenjem s specialnim strojem. Če pridemo zjutraj po nje, jih zvečer že spet lahko imate. OKORN, Celovec - Klagenfurt, Völkermarkter Platz.

Lepe predmete za moške in ženske iz pletilnega blaga pri

SPERDIN

KLAGENFURT

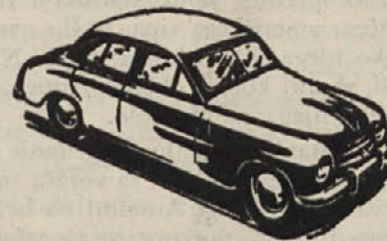
POROKA

Za vsako nevesto primerne okraske za glavo, novosti v nevestinih pajčolanah, mirte, za camarje, vse potrebno za birmo in prvo sv. obhajilo. Velika izbira v strokovni trgovini „PRINZESS“, Klagenfurt, Alter Platz 34.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 3. 6.: 14.00—14.30 Poročila. Objave. Pregled sporeda. — MLADINA POJE. (Gojenke gospodinjske šole v št. Rupertu pri Velikovu, gojenci kmetijske šole v Tinjah in mešani zbor iz Globasnice). — 18.45—19.00 ZA NASO VAS. — TOREK, 4. 6.: 14.00—14.30 Poročila. Objave. UMETNE IN NARODNE PESMI. — SREDA 5. 6.: 14.00 do 14.30 Poročila. Objave. IZ KOROŠKE KNJIZEVNE DELAVNICE. (Nove pesmi Milke Hartmanove). — 18.45—19.00 ZA ŽENO IN DRUŽINO. — ČE-

TRTEK, 6. 6.: 14.00—14.30 Poročila. Objave. IZ DOMAČIH GAJEV. (Pred mikrofonom so domači pevci). — PETEK, 7. 6.: 14.00—14.30 Poročila. Objave. AKUSTIČNI MLADINSKI LIST. 18.45—19.00 ZA UHO IN PETO. — SOBOTA, 8. 6.: 09.00—10.00 OD PESMI DO PESMI — OD SRCA DO SRCA. (Voščila) — 18.10—18.40 ZA DOBRO VOLJO OB KONCU TEDNA: Srečna noč — neverjetna zgodba. Za radio napisal Dušan Pertot. — NEDELJA, 9. 6.: 07.20—07.25 Duhovni nagovor. — 07.25—08.00 S PESMIJO POZDRAVLJAMO IN VOŠČIMO.

ČE AVTO SVOJ STARI PRODAJAŠ,
AL' MOTORJA ZNEBIL B' SE RAD,
BRZ KUPCEV TI MNOGO PRIZENE,

„Tednikov“

NAJMANJSI INSERAT

Čemu ste v skrbeh, če boste še dobili „Naš tednik — Kronika“ v trafiki ali pa morda pri sosedu! Izpolnite to naročilnico in naš list dobite na dom!

Tu odrežite in pošljite kot tiskovino v kuverti na naš naslov (Celovec - Klagenfurt, Viktringer Ring 26)!

Kot naročnik dobite naš list hitro in zanesljivo!

Naročilnica

S tem naročam list

„Naš tednik — Kronika“

Plačilne možnosti: mesečno 5.— šil. za tuzemstvo.

Ime:

Naslov:
(prosimo, da točno navedete tudi pošto!)

Datum:
(Podpis)